

Kralj Peter II.

Pisali bodo in govorili za rojstni dan našemu kralju. Vsi časniki in časopisi pri nas in drugod bodo zabeležili, da je naš kralj zopet eno leto bliže trenutku, ko bo prevzel težko breme vladarja.

Pod skrbnim vodstvom svoje prevzvišene matere kraljice Marije, kneza namestnika Pavla in svojih vzgojiteljev se naš mladi kralj pri-

pravlja in razvija kot mlad cvet. Svoje duševne in telesne moči krepi, da bo nekoč sposoben voditi svoje ljudstvo.

Jugoslavija že danes s ponosom gleda na svojega mladega kralja in svojega bodočega vodjo. Zaupanje, ki je od dneva do dneva jačje, preveva Jugoslovane: On nas bo vodil srečno in mirno v našem življenju.

Ko je bil naš kralj še majhen, osemleten deček, ga je hotel neki pilot razveseliti s svojimi akrobacijami v zraku. Ko mu je bil pilot potem predstavljen, je mladi kraljevič vprašal: »Zakaj se tako po zraku premetavate?« — Pilot mu ni mogel ničesar odgovoriti.

Že v tistih svojih mladih letih je kralj Peter II. v svoji otroški bistroumnosti premišljeval, zakaj je pilot izpostavljaj svoje življenje. Iskal je globlje vzroke dogodkom pred seboj.

Kaj bi pa mi odgovorili svojemu kralju, če bi nas kdaj vprašal kakor tistega pilota? Ali bomo mogli mi gasilci odgovoriti?

Težek bo odgovor, če se ne bomo nanj pripravili. Za kraljev rojstni dan se zopet spomnimo svojih dolžnosti, ki nam jih zakon nalaga in ki smo jih prostovoljno sprejeli! Zato, da bomo mogli svojemu kralju odgovor dati.

Ker on je tudi naš najvišji poveljnik in vodja in mi smo njegovi sodelavci za srečo in mir naše lepe domovine Jugoslavije.

Prosimo ob rojstnem dnevu kraljevem Vsemogočnega, da da vzgojiteljem pravi razum in moč za dobro vzgojo našega mladega kralja, njemu samemu pa najboljšo voljo za prenašanje vseh težav, ki so zvezane s pripravljanjem na vladarske posle.

Na pomoč mlademu kralju Petru II.! Na pomoč kraljevskemu domu!

Službene vesti

Vesti starešinstva Gasilske zveze

Iz 62. seje Zvezinega starešinstva, ki je bila 2. avgusta v Beogradu.

Poročilo o upravnem poslovanju je navajalo, da se je mudil v Beogradu, oziroma v Jugoslaviji inspektor gasilske službe iz Poljske, g. Boguševski, ki študira gasilstvo v Jugoslaviji in bo zaradi tega obiskal več krajev. O priliki njegovega bivanja v Beogradu so se zastopniki zveze razgovarjali z njim o pristopu Poljakov k vseslovanski gasilski zvezi.

Pri razpravah o denarnem poslovanju je bilo ugotovljeno, da je treba posredovati pri ministrstvu za telesno vzgojo za izplačilo podpore, ki pripada zvezi za prvo četrletje. Tudi je treba posredovati pri banski upravi v Zagrebu, da razdeli podpore gasilskim organizacijam v savski banovini iz 4½% gasilskega sklada. (Zaradi znanih dogodkov na gasilskem kongresu v Zagrebu avgusta 1937. namreč gasilske organizacije v savski banovini niso dobile izplačanih podpor. Ker je pa zajednica izvolila nove delegate za zvezo, smatra ta za potrebno, da se podpore izplačajo. Opomba uredništva.)

Vojaški zdravstveni zavod v Beogradu bo priredil več tečajev. Zveza naj bi pripravila načrt predavanj za gasilce in tudi dala na razpolago potrebne pripomočke ter predavatelje.

Proračun gasilske zajednice vrbaske banovine se ni mogel potrditi, ker zajednični osrednji odbor ni pojasnil gotovih postavk, kakor je bilo od njega zahtevano.

Določen je bil odposlanec zveze na proslavi belgijskega gasilstva v Saint Nikklasu (Belgija).

Ministrski svet je oprostil vsa športna, viteška in druga društva ter organizacije plačila taks na vstopnice pri njihovih prireditvah. Pri tozadnji uredbi gasilstvo ni omenjeno. Sklenjeno je bilo, da se predloži pristojnemu ministrstvu posebna utemeljena prošnja, naj se tudi gasilstvo uvrsti v one organizacije, ki so oproščene plačevanja taks. — Pri tej

priliki je tudi bilo vzeto na znanje poročilo združenja jugoslovanskih glasbenih avtorjev, po katerem tudi gasilstvo spada med humana in dobrodelna društva in da je bilo tozadevno pojasnilo poslano tudi poslovalnici v Ljubljani. (Glej vest starešinstva gasilske zajednice. — Opomba uredništva.)

Gasilske župe Valpovo, Djakovo, Osijek, Vinkovci in Županja so se pritožile na zvezo, ker so njihove uprave bile razrešene. Zveza bo zahtevala podrobno poročilo od pristojne zajednice glede teh razrešitev in tudi prepise zapisnikov o skupščinah.

Ministrstvo za notranje posle je dalo zvezi poseben dopis glede ustanavljanja posebnih pomožnih, tehničnih organizacij po načinu, kakor jih ima Nemčija. Zveza je izrazila mnenje, da gasilstvo ne more prevzeti organiziranja takih formacij, ampak naj bi to delo prevzela strokovna združenja ali kdo drugi.

Ministrstvo redno omejuje število tombolskih kart pri posameznih prošnjah za tombolo. Starešinstvo je sklenilo naprositi poljedelsko ministrstvo, da v bodoče števila tombolskih srečk ne omejuje, ker so tombole edini način, da morejo gasilske organizacije zbirati denarna sredstva za nabavo svojih potrebščin.

Tvrdku Erben Dragotin v Osijeku ni bilo izdano odobrenje za izdelovanje gasilskih čelad, ker ne odgovarjajo predpisom in potrebam.

Zveza je dobila od češkoslovaške gasilske zveze poročilo, da je predsednik prostovoljne gasilske čete v Mirni (dravska banovina) g. Franjo Bulc o priliki letošnjega vsesokolskega izleta v Pragi delil kot delegat jugoslovanske gasilske zveze odlikovanja posameznim osebam in tudi društvom. G. Bulc na vsesokolskem izletu ni bil niti predstavnik jugoslovanske gasilske zveze, niti ni imel pravice deliti kakršnih koli odlikovanj, zato je zvezino starešinstvo sklenilo pozvati pristojno zajednico, naj — če je potrebno po pristojnih oblastvih — prepreči enkrat za vselej postopanje g. Bulca. (Glej posebno objavo v današnji številki. — Opomba uredništva.)

Vesti starešinstva Gasilske zajednice za dravsko banovino

Službeno dopisovanje in poslovanje. Kljub večkratnim opozorilom se še vedno dogaja, da pošiljajo gasilske čete dopise, prošnje itd. naravnost zajednici, ne pa potom svojih pristojnih žup, kot to predvideva člen 1. predpisa o pisarniškem in blagajniškem poslovanju (glej knjigo »Organizacija gasilstva« I, str. 78). Ta način poslovanje le otežkoča in zavlačuje, ker mora zajednica zaradi evidence poslati takšne dopise v izjavo pristojnim župam. V mnogih primerih bi dopis lahko rešila že župa sama, mnogo pa je zopet primerov, da vprašujejo čete o zadevah, ki so bile šele pred kratkim objavljene v »Gasilcu« ali pa obrazložene župam.

Enako je s prošnjami o nabavi orodja, praporov in gradnji domov. Nekatere čete sploh ne prosijo za dovoljenje ali pa sklenejo pogodbo za nakup, še preden so o tem zaprosile zajednico. Na ta način dobijo orodje, ki včasih ni primerno za njihov okoliš ali pa ne odgovarja niti po ceni, niti po kakovosti zahtevam, ki jih ima četa. Šele pozneje, ko je že prepozno, se obračajo za pomoč na zajednico.

Zato ponovno prosimo in vabimo vse tovariške čete, da se v vseh zadevah obračajo pravočasno le na svoje župe, ki bodo njihove prošnje

in težnje gotovo priporočale in poslale takoj zajednici. Le na ta način bo možno hitro in nemoteno poslovanje, kar bo v korist v prvi vrsti gasilskim četam.

Mariborski tabor. Od odbora za proslavo 20 letnice Jugoslavije v Mariboru je zajednica dobila sledeči dopis: »Blagovolite prejeti na znanje, da se narodni tabor, sklican za 14. avgust v Mariboru, ne bo vršil. Glede na to je ukinjena tudi ugodnost četrtinske vožnje na železnici. — Zahvaljujemo se Vam iskreno za ves Vaš trud, ki ste ga imeli s pripravami, posebno še, ker smo videli, da ste vse delo vršili z nesebičnim narodnim idealizmom. — Hvala Vam! — Z narodnimi pozdravi! — Predsednik dr. Juvan, poslovodeči podpredsednik Hrastelj.«

Dobili smo sporočilo, da se je za mariborski tabor prijavilo 2654 uniformiranih gasilcev in je to število gotovo največje, kar bi se do sedaj uniformiranih slovenskih gasilcev pri enotnem nastopu moglo zbrati.

Avtorske nagrade pri naših prireditvah. V zadnjih dveh številkah smo objavili težkoče, ki so se pojavile glede plačila avtorskih nagrad za glasbena dela pri naših prireditvah. Po posredovanju zveze je sedaj zadeva pojasnjena in spadajo po tem pojasnilu tudi gasilske organizacije k dobrodelnim društvom, ki imajo pravico do znižanih avtorskih nagrad na glasbena dela. Naša objava v 5. štev. »Gasilca« l. 1937. je torej pravilna. Dopis Združenja jugoslovanskih glasbenih avtorjev v Zagrebu od 15. julija 1938. na gasilsko zvezo se glasi takole: »Prejeli smo Vaše pismo št. 1833 v zadevi avtorskih taks na prireditve prostovoljnih gasilskih društev ter Vas obveščamo, da mi nismo dali tolmačenja, kakor ga je objavila naša poslovalnica v Ljubljani. — Podoba je, da je pooblaščenec naše poslovalnice napačno razumel naše medsebojno dopisovanje o tem predmetu. Danes smo poslali pismeno naročilo svoji poslovalnici v Ljubljani, da se za prireditve prostovoljnih gasilskih čet v območju dravske banovine uporablja tarifa kakor za prireditve dobrodelnih in humanih društev. Prosimo, da gasilska zveza ta nespোরазum oprusti.« (Okrožnica gasilske zajednice od 23. julija 1938., št. 3990, ki jo je smatrati za splošno okrožnico po tej objavi.)

Gasilska nabavljalna zadruga v Ljubljani, Tyrševa cesta 29

dobavi svojim članom po najugodnejših pogojih gasilske potrebščine. — Blago za uniforme po raznih cenah do najboljše kakovosti, čepice; trakove za oznako činov, paradne in delovne pasove, sekirice.

Najboljše gasilske cevi.

Gasilska nabavljalna zadruga

Gasilska zajednica za dravsko banovino v Ljubljani razglasa s svojim razpisom od 16. avgusta 1938., št. 4281:

Pri Gasilski zajednici za dravsko banovino v Ljubljani se je ustanovila »Nabavljalna zadruga, r. z. z. o. z.«. Njen namen je, da preskrbi svojim članom vse potrebščine, katere rabi posamezen član, gasilec in četa. V večjih množinah kupuje zadruga ceneje blago, razpečava svojim članom le tako blago, katero odgovarja res gasilskim namenom in predpisom, štiti čete in člane pred izkoriščanjem podjetij, katera še delajo le v lastno korist, odnosno dobiček.

Zadruga kupuje le dobro blago, posreduje kupčije le v korist članom in četam, da jih obvaruje brezprimerne izkoriščanja od strani detajlnih trgovcev. Zato je dolžnost vsake čete, da pristopi kot član k novo ustanovljeni zadrugi, jo s tem podpira ter vsako nabavko izvrši le potom svoje zadruge. Tudi tu velja klic: Svoji k svojim!

Znano je, da vse zadruge obstojajo le v korist svojim članom, ker delajo brez dobička in se doseženi presežek pri nakupovanju blaga razdeli med člane, oziroma se porabi presežek v svrhe, katere članom najbolj koristijo.

V splošnem je namen zadruge:

1. Nakup in prodaja tehničnih predmetov, to je brizgaln vseh vrst, cevi, spojk, gasilskih aparatov, lestev ter vseh ostalih tehničnih predmetov, ki služijo gasilcu v gasilske in reševalne svrhe. Nadomestne dele za brizgalne in avtomobile.

2. Izdajati, nakupovati, prodajati časopise, knjige, brošure, tiskovine, ki so potrebne za gasilsko organizacijo in njeno poslovanje. V to spadajo vse tiskovine, ki jih je doslej ali jih bo še založila Gasilska zajednica v gasilske svrhe.

3. Posredovati nakup in prodajo gasilskih in samarijanskih potrebščin, kakor tudi potrebščin za obrambo proti napadu iz zraka, dalje vseh gasilskih potrebščin, kot uniforme (delavne, paradne), blago za uniforme, in sicer: polvolneno, volneno in »kamgarn« modre barve, platno za delavne obleke, zimske plašče in zimske delavne obleke, čepice paradne, delavne (zimske in letne), čelade, vse znake za čepice in čelade. Podbradnike (častniške zlate, podčastniške srebrne, gasilske sive, modre in zelene), rokavice za delo sive in svečanosti bele, naramnice (epolette) za župe in čete

To in ono

Gasilstvo v Španiji in na Portugalskem

O gasilstvu in reševalstvu na Pirenejskem polotoku, t. j. v Španiji in na Portugalskem vemo zelo malo, čeprav nam je pirenejski polotok radi zadnje državljanske vojne precej dobro znan. Še l. 1907. je objavil neki nemški veliki lek-sikon, da pravega gasilstva v Španiji sploh ne poznajo in da prebivalci sami gasijo požare, ki se sicer zelo pogosto pojavljajo. Znano pa je, da je glavno mesto španske države Madrid imelo že okoli l. 1850. posebno gasilsko gardo »Cuerpo de Bomberos«, da torej tam že skoro 100 let gasilstvo deluje in je že od vsega početka to gasilstvo bilo poklicno. Po nekem nemškem poročilu je madridska gasilska garda okoli l. 1900. imela že kakih 100 poklicnih gasilcev, ki so bili razdeljeni na več manjših in večjih požarnih straž ter so imeli tudi za takratne razmere zelo dobro gasilno orodje, med drugimi štiri parne brizgalne in več dvoprežnih vozov za prevoz ročnih brizgalen, mnogo cevi itd. Tudi v drugih večjih španskih mestih so bili v tistih časih okoli l. 1900. že na delu po francoskem vzgledu organizirani gasilci, ki pa so vendarle bili nekoliko pomanjkljivo opremljeni. V malih mestih in posebno na podeželju gasilstva takrat še ni bilo in ga tudi še danes ni. V splošnem je treba reči, da v Španiji gasilstvo še danes ni razvito in da v našem smislu organiziranih gasilcev sploh nimajo. Kolikor je mogoče dobiti podatke, imajo sa-

mo večja mesta poklicne gasilce, ki pa tudi niso ravno na višku. Časniki poročajo v zadnjih dveh letih, da so se gasilci v Madridu ob raznih prilikah pokazali kot dobro izvežbani, vendar je verjetno, da ti gasilci niso taki kakor pri nas, ampak jih je smatrati za vojake, oziroma za vojaške edinice, kakor katero koli drugo vrsto vojske.

Nekoliko drugače je z gasilstvom na Portugalskem, kjer je bilo v vseh večjih industrijskih in pristaniških krajih že v sredini preteklega stoletja pod angleškim vplivom organizirano in dobro izvežbano prostovoljno gasilstvo. Že l. 1860. so se portugalske prostovoljne gasilske edinice združile v portugalsko gasilsko zvezo, ki še danes deluje. Portugalsko gasilstvo je tudi vedno zelo živo sodelovalo pri mednarodnih gasilskih organizacijah in je po svojih strokovnjakih ravno v mednarodnem tehničnem odboru zelo vidno nastopalo. Le v glavnem mestu Portugalske, v Lissabonu je bilo gotovo pod vplivom vednih nemirov in domačih bojov organizirano na vojaški način poklicno gasilstvo, ki je danes priključeno mestni policiji in vrši pod posebno policijsko oblastjo posle požarne policije. V lissabonskih predmestjih pa še danes deluje le prostovoljno gasilstvo, vendar pod poveljstvom poveljnika požarne policije, to je poveljnika poklicnih gasilcev. Lissabonski gasilci so zadnje desetletje dobili učitelje iz Nemčije ter so jih nemški vadiitelji in učitelji res izborno izvežbali. Tudi orodje imajo lissabon-

(zlate, srebrne, rdeče), označbe čina na rokavih (zlati, srebrni) za župe in čete, parole, gumbe (zlate, srebrne, sive in zelene), znake na ovratniku (za častnike zlate, kovinske in ostale), pasove paradne (za častnike podložene) in navadne delavne črnordeče s karabinerjem, sekirice, gasilske znake, navadne in z označbo čina.

Dalje bo nudila svojim članom samarijanske potrebščine, predpisane omarice, obveze in sploh vse, kar spada k samarijanski službi. Za obrambo pred napadi iz zraka pa plinske maske, zaščitne obleke in vse, kar spada k tozadevni opremini.

4. Prapore.

5. Zadruga ima pravico graditi domove, stavbe in vse, kar k temu pripada. Glede kreditov uvede zadruga isti način, kakor ima danes v splošnem trgovina svoj običaj, ne da bi na postavljene cene pribila še posebne obresti.

Vsaka četa naše gasilske zajednice je dobila pristopno izjavo z vabilom, da jo podpiše in tako pristopi kot član zadruga in s tem tvori jedro za dober uspeh in napredek prve Gasilske zadruga v dravski banovini in naši državi, ker le v slogi je moč.

Pripominjamo pa, da 100 din za delež ne pomeni za četo nikake izgube niti potrate, ker se ta denar obrestuje in se tudi v primeru izstopa iz zadruge vrne.

Član zadruga postane lahko vsaka gasilska ustanova, ki je podrejena Gasilski zajednici za dravsko banovino v Ljubljani, ali pa vsaka polnopravna fizična oseba, ki je član gasilske ustanove.

Članski delež znaša 100 din. Vsaka gasilska župa sme imeti največ pet deležev, vsaka gasilska četa največ en delež in vsaka fizična gasilska oseba en delež.

Vsak član jamči za obveznosti zadruga s svojimi deleži in poleg tega še s petkratnim jamstvom deležev. — Pravila so objavljena v današnji številki »Gasilca«.

Pravila nabavljalne zadruga Gasilske zajednice v Ljubljani, r. z. z o. z.

§ 1. Ime zadruga

Zadruga se imenuje: Nabavljalna zadruga Gasilske zajednice za dravsko banovino v Ljubljani, r. z. z o. z.

§ 2. Sedež zadruga

Zadruga ima svoj sedež v Ljubljani.

§ 3. Doba zadruga

Zadruga se ustanovi za nedoločen čas.

§ 4. Namen zadruga

Namen zadruga je:

1. nakupovati in prodajati tehnične predmete ter v obče vse, kar njeni člani potrebujejo;

2. izdajati, nakupovati in prodajati časopise, knjige, brošure, tiskovine, ki so potrebne za gasilsko organizacijo in njeno poslovanje;

3. posredovati nakup in prodajo gasilskih in samarijanskih potrebščin, kakor tudi potrebščin za obrambo proti napadom iz zraka;

4. zadruga ima pravico graditi domove, stavbe itd.

§ 4 a. Področje zadruga

Zadruga omejuje svoje delovanje na lastne člane.

§ 5. Članstvo

1. Član zadruga postane lahko: vsaka gasilska ustanova, ki je podrejena Gasilski zajednici za državsko banovino v Ljubljani, ali pa vsaka polnopravna fizična oseba, ki je član gasilske ustanove.

2. Za dosego članstva je potrebno:

a) pismena, brezpogojna pristopna izjava;

b) sprejem po upravnem odboru zadruga.

K točki a): Pristopne izjave juridičnih oseb podpišejo njihovi zakoniti zastopniki.

K točki b): Upravni odbor sklepa o sprejemu člana z absolutno večino in ni dolžan dajati pojasnil v primeru odklonitve.

3. Proti odklonilni odločbi upravnega odbora glede sprejemanja članov ni pritožbe.

4. Članstvo konča:

a) s prostovoljno odpovedjo, ki mora biti pismeno sporočena upravnemu odboru vsaj tri mesece pred koncem poslovnega leta, sicer se konča članstvo šele ob koncu prihodnjega poslovnega leta, nikdar pa ne prej, dokler ni poravnal obveznosti do zadruga.

Upravni odbor je dolžan izdati članu pismo potrdilo, da je članstvo odpovedal.

b) Z izključitvijo člana, ki ne izpolnjuje svojih dolžnosti, predpisanih s pravili in s sklepi skupščine, ki ne izpolnjuje prevzetih obveznosti do zadruga, ki ravna proti koristim zadruga, ali pa, če je bil pravomočno obsojen zaradi kaznivega dejanja, ki ima za posledico izgubo častnih pravic.

ski in sploh portugalski gasilci večinoma iz Nemčije, zanimivo pa je, da nimajo nikakih težkih vozov, ampak po večini le majhne prikladne turbine, kakor jih sedaj uvajajo v Nemčiji. Portugalska gasilska zveza izdaja svoj poseben časopis, pri katerem največ sodelujejo nemški gasilski učitelji in vadiatelji.

Na celnem pirenejskem polotoku, t. j. v Španiji in Portugalskem ima gasilstvo vendar nekaj enotnega. Gasilci so namreč v službi tako v mestih kakor na deželi razdeljeni v majhne požarne straže, ki imajo stalno požarno službo. Neka vas n. pr., kjer je 30 prostovoljnih gasilcev, ima stalno požarno stražo po tri do pet mož, ki se ali dnevno ali tedensko menjavajo.

Ze davno pred sedanjostjo špansko vojno so poskušale posamezne stranke v Španiji pridobiti gasilstvo za sebe, vendar so gasilske enote po velikih večini ostale nepristranske ter so jih tudi sedaj kot take pustili, čeravno je Španija razdeljena na dva dela. Zgodilo se je celo, da obe strani v španski vojni pustita izvežbane gasilce doma za gasilsko službo in jih ne kličeta v vojaško službo.

Madriški vodovod, ki je sedaj itak porušen, je imel zelo slab vodni pritisk. Madriški gasilci si pri tem niso mogli drugače pomagati kakor tako, da so si napravili poseben prenosljiv bazen za vodo, v katerega zbirajo iz večjih vodovodnih odtokov vodo in sesajo za gašenje potrebno vodo iz tega prenosljivega bazena.

Najmočnejša sirena na svetu je gotovo ona, ki jo je sestavil švedski inženir Harald Eckman; njen glas se čuje 8 km daleč. V bližini 50 m je sploh ni mogoče poslušati, kdor jo pa posluša, dobi vse znake morske bolezni. V razdalji 500 m zbudi sirena vsakega, še tako dobro spečega človeka. Sireno so preizkusili v Londonu, kjer je radi velikega prometa po ulicah zelo glasno, vendar so jo z lahkoto slišali 8 km daleč. Sirena je tako napravljena, da lahko oddaja svoj glas na vse strani, njen glas pa pojema in se zopet jači, kakor je pač potrebno. Menjavanje jačine glasu se je pokazalo za bolj primerno, kakor stalno enako tuljenje. Strokovnjaki pravijo, da more biti taka sirena v večjih krajih in mestih najbolj primerna za alarm pri napadih iz zraka.

Gasilski avto — poročna kočija. V mestu Slaug na Angleškem se je poročil gasilec Viktor Groš z neko Vini Ival. Mestni svet je dovolil gasilski četi, da sme dati poročnemu paru za vožnjo k poroki in od poroke na razpolago gasilski avto. Ko je mladi par zapustil cerkev, je moral iti skozi gosti špalir gasilcev, ki so v stegenjenih rokah držali gasilske sekirice in tako napravili poseben slavolok, potem se je pa na okrašenem gasilskem avtomobilu odpeljal k poročni pojedini.

Po amerikansko. V mestu Dajtona v severnoameriški državi Florida se je baje zgodilo sledeče: Neki mestni uradnik je poneveril mestni denar in je bil iz službe odpuščen. Odšel je domov, zaklenil vsa vra-

Proti izključitvi se sme član pritožiti na prvi prihodnji skupščini.

Pritožba mora biti naslovljena na upravni odbor, kateri potrdi na zahtevo prejem vlozene pritožbe ter odredi, da pride pritožba na dnevni red prihodnje skupščine.

Ako skupščina pritožbi ugodi, dobi izključeni član nazaj vse svoje članske pravice.

c) S smrtjo.

č) Pri juridičnih osebah s prostovoljnim razidom ali razpustom, z likvidacijo ali s konkurzom.

5. Oseba, ki izgubi članstvo, nima pravice do rezervnega fonda ali do drugega združnega premoženja.

6. Namesto umrlega člana stopi lahko njegov dedič, toda le s privolitvijo upravnega odbora.

7. Člani zadruga imajo pravico:

a) udeleževati se skupščin osebno, pri včlanjenih juridičnih osebah pa po zastopniku, na skupščinah glasovati in govoriti, voliti in biti voljeni po določbah pravil;

b) udeleževati se smejo vseh dobičkov, ki so dovoljeni v mejah združnega zakona.

8. Dolžnosti članov so:

a) izpolnjevati predpise pravil in pravomočne sklepe skupščin ter nabavljati vse gasilske potrebščine pri zadrugi;

b) ničesar ne podvzemati, kar bi bilo proti koristim zadruga ali pa bi ogrožalo slogo med člani;

c) plačati članske deleže in pristopnino po § 6. teh pravil;

č) jamčiti za obveznosti zadruga po določilih pravil in zakona.

§ 6. Deleži

1. Članski delež znaša 100 din.

Vsak član plača svoj poslovni delež najkasneje v teku enega meseca po sprejemu v članstvo.

Vsaka gasilska četa sme imeti največ en delež, gasilska župa največ pet deležev, gasilska zajednica pa največ 200 deležev.

Fizične osebe morejo imeti največ po en delež.

Če kdo ne plača pravočasno deleža, se dotičnika izključi.

2. Pristopnina. Vsak član mora plačati pristopnino, ki znaša na vsak delež 20 din. Pristopnina pripade združni imovini. Plačljiva je obenem

z deležem. Skupščina lahko pristopnino zviša za nove člane, odnosno za novo vpisane deleže.

Deleži se smejo prenesti na drugega le s privoljenjem upravnega odbora zadruga. Prenos se sme izvršiti le na gasilsko ustanovo v dravski banovini ali pa na člana kake gasilske čete.

3. Odpovedane deleže izplača zadruga v enem mesecu po tisti skupščini, ki je odobrila računski zaključek za ono poslovno leto, konec katerega je prestalo jamstvo.

4. Odpovedani deleži in morebitne obresti deležev zapadejo v korist rezervnega združnega sklada, če se ne dvignejo v dveh letih po izplačljivosti.

5. Na deleže sme zadruga dajati obresti le, če ima poslovni prebitek in le do višine eskomptne stopnje Narodne banke, nikoli pa ne nad 6 %; o višini obresti odloča skupščina, na kateri se sklepa o odobritvi računskega zaključka za preteklo upravno leto.

§ 7. Jamstvo

Vsak član jamči za obveznosti zadruga s svojimi deleži in poleg tega še s petkratnim zneskom deležev.

§ 8. Združne objave

Sklepi združne skupščine in druga priobčila se objavljajo v gasilskem glasilu »Gasilec« ter v prostorih Gasilske zajednice dravske banovine v Ljubljani, če se morajo sklepi objaviti.

§ 9. Poraba poslovnega prebitka in kritje zgube

Poslovni prebitek se porabi po odredbah teh pravil (§ 10.) po sklepu skupščine.

Poslovna izguba se krije:

- a) iz rezervnega sklada;
- b) z odpisi od članskih deležev;
- c) iz posebnega v ta namen določenega sklada;
- č) s pritegnitvijo jamstva v primeru likvidacije ali v stečaju zadruga.

§ 10. Rezervni sklad

Zadruga ustvarja rezervni sklad. V ta sklad se vlaga vsaj peti del vsakoletnega poslovnega prebitka.

Občni zbor sklepa, če naj se rezervni sklad dotira tudi višje.

Poleg rezervnega sklada se smejo po sklepu skupščine osnovati še posebni skladi. Namen teh posebnih skladov more biti le skupno pospeševanje gospodarstva združnikov, njihovo gospodarsko in zdravstveno izobraževanje in ustanavljanje

ta in zaprl vsa okna, potem pa je, preden je prišla policija, da ga zapre, pozval gasilce. Gasilci, ki niso vedeli za kaj gre, so odšli v hišo, tu jih je pa prisilil, da so morali napeljati vodo iz vodovoda in pri oknih z vodnim curkom zavrniti vsakega, ki bi se hiši približal. On in žena sta s samokresi v rokah gasilce strahovala. Mestni župan je zapovedal policiji, naj hišo na vsak način zavzame ter zločinca in njegovo ženo zapre. Policija je celih šest dni hišo oblegala in je šele sedmi dan mogla priti v njo, zato, ker so bili gasilci od lakote izčrpani in vključ grožnjam s samokresom niso mogli več paziti na oknih. Mestnega uradnika in njegovo ženo so seveda zaprli in je bil mestni uradnik kaznovan z dve leti ječe, njegova žena pa oproščena.

Nenavaden vzrok požara. Sodišče v Kopenhagenu je moralo razpravljati o nenavadnih vzrokih požara. Neki mladi trgovec si je v predmestju Kopenhagena kupil staro hišo in si uredil v njej trgovino s kolonijalnim blagom. Pri urejevanju hiše je opazil, da vendar hiša ni bila taka, da jo je bilo vredno kupiti. V njej so namreč popolnoma gospodovale podgane. Spodkopale so tla, uničevale so zalogo v skladišču in napravljale še drugo škodo. Trgovec seveda ni mogel uspevati in je zašel v dolgove in se tudi ni mogel oženiti. Ves svoj čas in ves svoj trud je posvetil uničevanju podgan. Kupil je razne past, uporabljal je razne vrste strupov in druga sredstva za uničevanje podgan, vendar je

moral po enoletnem trudu ugotoviti, da ni ničesar popravil. Hotel se je obesiti, vendar se mu je utrgala vrv. Popolnoma obupan je imel še eno samo misel, kako bi se maščeval nad podganami, ki so uničile njegovo življenjsko srečo. V svojem brezupnem premišljevanju je ure in ure postajal pred luknjami, v katerih so se vgnezdile podgane. Vse luknje in kote je naposled zalil s petrolejem zato, da bi, kakor je na sodišču izjavil, podgane utopil. Moral je pa uvideti, da tudi to sredstvo ni pomagalo, zato je petrolej vžgal, da bi se tako maščeval nad strašnim svojim sovražnikom. Prostor v hiši in vsa skladišča so zgorela, z njimi pa seveda tudi vse luknje in gnezda s podganami. Rešil se je tako svoje strašne nadloge, vendar je kot požigalec moral priti pred sodišče. Koristoljblja mu sodišče in nikdo ni mogel očitati in je sodišče verjelo njegovemu zagovoru; obsodilo ga je le na šest mesecev ječe, obenem pa predložilo prošnjo na najvišje mesto za pomilostitev.

Obleka ga je izdala. Pri nekem posestniku je zgorelo vse, tudi njegova obleka. Ko so ugotavljali, kako je požar nastal, je komisija morala reči, da je bil podtaknjen, vendar krivca niso mogli najti in je zavarovalnica seveda takoj izplačala zavarovalnino, ki ni bila ravno majhna. Pogoreleca samera nikdo ni sumil, da bi zažgal. Krajevni zastopniku zavarovalnice se je pa stvar vendar zdela sumljiva in je pogoreleca stalno opazoval. Po enem letu opazovanja je ugotovil, da do-

dobrodelnih ustanov za člane, kakor tudi za uslužbence zadruga.

Skupščina natančno predpiše način zbiranja takih skladov, način uprave, način uporabe, dobo trajanja in dobo prestanka.

Skladi, namenjeni dobrodelnim ustanovam za združne uslužbence, se ne smejo ukiniti in tudi se ne sme spremeniti njih namen.

Poslovni prebitki se smejo med združnike razdeliti šele potem, ko so iz njih izločeni doprinosi za posebne sklade.

§ 11. Zastopstvo zadruga

Zadruga zastopa upravni odbor. Zadržno firmo podpisujeta po dva člana upravnega odbora.

§ 12. Upravni odbor

Poslovanje zadruga vodi upravni odbor.

Upravni odbor sestoji iz 7 članov in 3 namestnikov.

Skupščina voli predsednika in ostale člane upravnega odbora, odnosno njihove namestnike. Namestniki stopajo v upravni odbor po vrstnem redu, ki ga določi skupščina.

V upravnem odboru zadruga morata biti vsaj dva člana osrednjega odbora Gasilske zajednice.

Upravni odbor se voli za 3 leta. Vsako poslovno leto izpade tretjina članov.

Na leto mora imeti vsaj štiri seje. Upravni odbor je sklepčen, ako je navzoča vsaj polovica članov odbora.

§ 13. Pristojnost upravnega odbora

Upravni odbor:

- določa kraj, čas in dnevni red skupščine;
- sprejema in izključuje člane;
- sklepa o prejemkih in izdatkih in izvršuje sklepe skupščine ter upravlja združno imovino;
- nastavlja uradnike in nameščence, odnosno uslužbence;
- nadzira vodstvo blagajne in skrbi, da se v redu vodijo računске knjige;
- sklepa o nalaganju gotovine;
- sestavlja vsakoletne račune, jih zaključuje in predlaga nadzornemu odboru;
- podaja skupščini predloge, o katerih sam ne more odločati.

Vsake seje združne uprave se smejo udeležiti tudi člani nadzornega odbora s posvetovalnim glasom.

Upravni odbor sklepa na svojih sejah z absolutno večino.

Člani upravnega odbora, ki prekoračijo meje pooblastila, danega po določenih teh pravil ali sklepih skupščine, jamčijo osebno in nerazdelno za vsako škodo, ki bi izvirala iz njihovega dejanja. (§ 17 zadr. zakona.)

§ 14. Predsednik

1. Seje upravnega odbora sklicuje in vodi predsednik, ki predseduje tudi skupščini v smislu pravil in zakona.

2. Kadar je predsednik zadržan, ga zastopa z vsemi pravicami in dolžnostmi njegov namestnik (podpredsednik).

§ 15. Nadzorni odbor

Nadzorni odbor sestoji iz 5 članov. Voli ga skupščina.

Nadzorni odbor se konstituira sam ter si izmed sebe izbere predsednika in tajnika. V nadzorni odbor se volita tudi dva namestnika, ki vstopita, če kdo izmed članov nadzornega odbora izpade. Nadzorni odbor se voli za dobo treh let.

Nadzornemu odboru pripada formalna in stvarna kontrola. Njegova dolžnost je, pregledovati poslovanje, vrednostne papirje in zadružne sklade, poslovne knjige in sezname ter vse ostalo poslovanje.

O nadzorovalnem delu vodi poseben zapisnik.

Nadzorni odbor podaja svoje poročilo skupščini in predlaga podelitev razrešnice članom upravnega odbora.

Člani nadzornega odbora ne morejo biti istočasno člani upravnega odbora ali uslužbenci zadruge.

Nadzorni odbor je sklepčen ob navzočnosti absolutne večine članov.

§ 16. Skupščina

1. Skupščina se skliče s posebnim razglasom v smislu pravil (§ 8.) vsaj 15 dni poprej.

Kraj, dan in ura, kakor tudi dnevni red morajo biti v vabilu navedeni.

2. Redna skupščina mora biti vsaj enkrat na leto.

Izredna skupščina se mora sklicati, ako to zahteva vsaj ena petina zadružnega članstva s pisмено vlogo in z navedbo dnevnega reda ter razlogov, ali ako to zahteva nadzorni odbor.

Izredno skupščino skliče po potrebi tudi upravni odbor.

tični posestnik nosi obleko, ki jo je nosil, preden je pogorelo njegovo pohištvo in vsa njegova obleka. Posestnik je nazadnje priznal, da je res sam zažgal hišo, svojo obleko pa je prej shranil v zastavljalnici.

Italijansko gasilstvo.

Povsod, kjer so zavladali avtoritarni režimi, posvečajo gasilstvu največjo pažnjo. V našem listu smo že mnogo pisali o nemških gasilcih, nekoliko podatkov smo objavili tudi že o italijanskih »pompieri«. Danes objavljamo o italijanskih gasilcih nekoliko več.

Fašistični režim je za preobrazbo naroda in države od vsega početka pritegnil tudi gasilce. Že l. 1925., torej tri leta po znanem pohodu v Rim, so bili izdani predpisi za reorganizacijo italijanskega gasilstva ter se ta reorganizacija smotreno izvaja že celih 12 let. Prejšnje prostovoljno, deloma slabo organizirano in disciplinirano gasilstvo hoče fašistični režim preobraziti v enotno, dobro disciplinirano, teoretično in tehnično dobro izvežbano gasilsko armado. Vkljub intenzivnemu delu in veliki skrbi, s katero Italijani reorganizacijo vršijo, še delo do danes ni končano.

Gasilske organizacije so bile prvotno občinske, oziroma samoupravne ustanove in so bile v vsakem pogledu podrejene občinski upravi. Po novih predpisih je gasilstvo podrejeno neposredno notranjemu ministrstvu, nadzorstvo nad njimi ima poseben nadzornik notranjega ministrstva, dočim so pa gasilske edinice pri svojem delu še vedno podrejene občinskim in

pokrajinskim upravam.

Stroške za gasilstvo nosijo občine, ki pa poleg rednih proračunskih dajatev gasilskim enotam prispevajo v poseben državni osrednji sklad še svojevrstne prispevke. Ta osrednji državni gasilski sklad bi naj do 1. 1941. dosegel znesek 40 milijonov lir, potem bi se pa z njegovimi obrestmi vzdrževale gasilske organizacije. Občine svojih prispevkov za gasilski sklad ne dajo iz svojih rednih proračunskih sredstev, ampak jih pobirajo od prebivalcev.

Enotnost italijanskega gasilstva se po 12 letnem delu že kaže. Prej je vsaka pokrajina imela gasilce, ki so nosili svojevrstne uniforme, sedaj imajo gasilci po celi Italiji enotno uniformo. Nova enotna uniforma italijanskih gasilcev je zelo praktična radi kratkih hlač. Namesto starih usnjenih čelad so vpeljali lahke jeklene čelade. V splošnem je uniforma zelo preprosta in brez vsakih okrasov in našitkov. Oprema italijanskih gasilcev se vedno bolj izboljšuje in so italijanske tovarne uredile posebne oddelke, ki izdelujejo gasilsko opremo in orodje. Ti izdelki v nobenem primeru ne zastajajo za nemškimi izdelki, ki so se pri nas udomačili.

Za preobrazbo gasilcev so bile v Italiji ustanovljene posebne gasilske šole. Osrednja državna gasilska šola je v Rimu in so na njej napravili poizkus, če je mogoče okoli 500 gasilcev istočasno šolati. Vseh 500 so namestili v vojašnici in jih tudi popolnoma vojaško organizirali. Ni mogoče zvedeti, ali se je ta poizkus posrečil ali

3. Pristojnost skupščine (§ 29 zadr. zakona):

- a) redna skupščina mora odobriti računski zbirnik za preteklo poslovno leto. Sklicati se mora vselej najkasneje do konca meseca maja naslednjega leta;
- b) voli člane uprave in nadzornega odbora;
- c) odloča o uporabi poslovnega prebitka ali pa o kritju poslovne zgube;
- č) določa višino obrestovanja deležev in podeljuje razrešnico upravnemu in nadzornemu odboru;
- d) odloča o pritožbah zoper poslovanje upravnega ali nadzornega odbora;
- e) sklepa o pristopu zadruge k drugim združenim organizacijam in zvezam;
- f) odloča o višini pristopnine;
- g) spreminja in dopolnjuje pravila in jih tolmači;
- h) sklepa o prenehanju zadruge ali o spojitvi z drugo zadrugo.

4. Če skliče skupščino nadzorni odbor, tedaj ji predseduje njegov predsednik.

5. Skupščina je sklepčna, ako je navzoča vsaj polovica združnikov.

6. Skupščina sklepa z absolutno večino navzočih združnikov.

Glasuje se tajno ali javno. Tajno se glasuje, kadar to zahteva vsaj dvajsetina navzočih članov.

7. O posvetovanju skupščine se spiše zapisnik, katerega podpišejo predsednik, zapisnikar in dva overovatelja, katera izbere skupščina izmed navzočih članov.

8. Ako se ob napovedani uri ne zbere zadostno število članov, se vrši pozneje nova skupščina, ki zboruje brez ozira na število navzočih članov, sklepa pa z nadpolovično večino, na kar pa se mora v razposlanem vabilu članstvo izrecno opozoriti (po § 33., odst. 5 zadr. zakona).

9. Za izpremembo pravil, za menjavo članov upravnega odbora in za sklep o prenehanju ali spojitvi zadruge mora glasovati več kot polovica vseh združnikov; če bi skupščina ne bila sklepčna, se skliče nova skupščina, ki sklepa po določbi pod točko 8. tega paragrafa.

10. Vsak član ima na skupščini za prvih 10 deležev en glas; vsakih nadaljnjih 40 deležev daje pravico do še enega glasu, vendar tako, da more član imeti največ pet glasov. Vsak član mora biti osebno navzoč. Včlanjene pravne osebe zastopajo njihovi zakoniti predstavniki.

§ 17. Rzsodišče (§ 5 zadr. zakona)

Spore, ki nastajajo v zadružnem razmerju med zadružniki samimi, med zadružniki in člani upravnega ter nadzornega odbora, kakor tudi med zadružniki ter upravnim in nadzornim odborom, rešuje rzsodišče, in sicer samo ob pismeni privolitvi obeh strank.

Izrek rzsodišča je obvezen za obe stranki. Proti izreku ni pritožbe.

Rzsodišče se sestavi in posluje po odredbah §§ 672—695 civ. pravd. postopka.

§ 18. Poslovno leto — računski zaključki

1. Poslovno leto zadruga se sklada s koledarskim letom.

2. Prvo poslovno leto zadruga se prične z dnem vpisa zadruga v zadružni register in se konča, če se je pričelo poslovanje 1. julija ali preje, s koncem leta, sicer pa se konča ob koncu naslednjega koledarskega leta.

3. Konec vsakega poslovnega leta popiše uprava stanje aktiv in pasiv ter zaključí knjige.

4. V treh mesecih po preteku vsakega poslovnega leta predloži upravni odbor nadzornemu odboru v pregled letni računski zaključek.

Računski zaključek obsega:

- a) račun prometa;
- b) račun izgube in dobička;
- c) račun bilance;
- č) izkaz o stanju zadružnikov in član. deležev.

5. Skupščina sklepa, kako naj se uporabi poslovni prebitok preteklega leta, pri čemer se mora ravnati po določbah teh navodil (§ 11).

§ 19.

Zadruga je član Zadružne zveze v Ljubljani, katera vrši revizijo v smislu zadružnega zakona.

§ 20. Razpust in likvidacija zadruga

Razpust zadruga nastopi:

1. če skupščina sklène, da zadruga prestane;
2. če se spoji z drugo zadrugo;
3. če ostane število zadružnikov več kakor leto dni izpod deset;
4. če se nad zadrugo uvede stečaj;
5. če tako pravomočno odloči reg. sodišče.

Vpisano v zadružni vpisnik zvezek XI, stran 229, dne 27. julija 1938.

Okrožno kot trgovsko sodišče v Ljubljani
odd. III., dne 27. julija 1938.

Vodja registra:
Veber I. r.

L. S.

ne. V vsaki pokrajini so ustanovljene pokrajinske gasilske šole, ki v enomesečnih tečajih šolajo gasilske poveljnice in častnike. Učno osobje v šolah je sestavljeno iz gasilcev-inženirjev, ki so uslužbeni pri poklicnih gasilcih, deloma pa tudi iz aktivnih in rezervnih častnikov. Po učnem načrtu, ki je sicer zelo zanimiv in pester, se v gasilskih šolah gasilci ne učijo samo gasilskih stvari, ampak gojijo tudi v visoki meri telovadbo in šport. Vsako leto se vršijo po pokrajinah tekme gasilskih telovadcev in športnikov ter dobijo zmagovalci na njih dragocena častna darila.

Gasilska strokovna literatura je v Italiji zelo številna in je le škoda, da nam ni v zadostni meri dostopna. Glavni gasilski časopis »Il Pompiere Italiano« izhaja v Milanu, je izvrstno urejevan in prinaša lepe tehnične članke ter tudi poročila o gasilstvu iz celega sveta. Casopis je mogoče naročiti pri upravi v Milanu. Glede tehničnega vodstva je pri italijanskih gasilcih zanimivo to, da imajo zelo malo častnikov in podčastnikov. Poklicni gasilci v Bolcanu n. pr. imajo le tri častnike-inženirje, ki pa za svoje delo niso posebej plačani, ter enega podčastnika. Sicer pa so poklicni gasilci plačani od pokrajinske uprave.

Italijansko prostovoljno gasilstvo na deželi je po 12 letnem delu res dobro organizirano in je prava armada, ki bo mogla državi in narodu služiti ne samo v mirnem času, ampak tudi v vojni.

Plačaj naročnino!

To ni prav!

Češkoslovaška gasilska zveza v Pragi je s svojim dopisom št. 2216 pisala naši gasilski zvezi sledeče:

»Po vsesokolskem zletu v Pragi je g. Bulc Franjo prisostvoval raznim proslavam gasilskih čet na Češkem ter je odlikoval zastave posameznih čet in posamezne gasilce z jugoslovanskim križem za gasilske zasluge.«

Med češkoslovaško in našo gasilsko zvezo je dogovorjeno, da se razna odlikovanja delijo le sporazumno in z vednostjo obeh zvez. Češkoslovaška gasilska zveza izraža v svojem dopisu začudenje nad postopanjem g. Bulca ter prosi za pojasnilo, ali je bil g. Bulc službeni delegat naše zveze, ali je imel pooblastilo, da v imenu jugoslovanske gasilske zveze podeljuje odlikovanja in ali je morda naša zveza pozabila o tem obvestiti češkoslovaško gasilsko zvezo itd., ker se je g. Bulc izdajal na Češkoslovaškem kot starešina jugoslovanskega gasilstva. Čehoslovaki tudi prosijo, da jim naša zveza sporoči podatke o g. Bulcu kot funkcionarju zveze, ker si niso na jasnem, ali je on zvezin starešina, ali je bil samo delegat zveze.

Gasilska zveza je na svoji zadnji starešinski seji morala o tej zadevi razpravljati in je, kolikor nam je znano, zahtevala od zajednice dravske banovine, da kaznuje g. Bulca in prepreči nadaljnje tako postopanje.

Znano je, da je g. Bulc že večkrat delil neka odlikovanja, ki pa jih ni izdala niti naša zveza, niti naša zajednica, ampak jih je izdal g. Bulc sam ter jih o raznih prilikah in neprilikah delil po mili volji. Že lani je g. Bulc na gasilskem kongresu v Bratislavi razdelil mnogo takih »odlikovanj«, vendar zajednica in zveza o tem nista mogli dobiti točnih podatkov. Tudi pri nas doma so mnogi gasilci in morda celo gasilske čete — kakor nam sedaj poročajo — dobile od g. Bulca »odlikovanja«.

Ne glede na to, da so Bulčeva »odlikovanja« nezakonita in jih po naših predpisih člani ne smejo nositi, je pa seveda nedopustno, da ne rabimo ostrejšega izraza, da si upa jugoslovanski gasilec in še to poleg tega slovenski gasilec, ki je bil nekoč celo zastopnik slovenskih gasilcev v jugoslovanski gasilski zvezi, varati ne samo svoje tovariše gasilce doma, ampak te prevare vršiti tudi v inozemstvu pri bratih Čehoslovakih. Kajti kaj je to drugega kot prevara!

Gasilska zveza in gasilska zajednica bosta gotovo našli način in sredstva, da preprečita nadaljnje škodljivo delovanje g. Bulca v jugoslovanskem gasilstvu in s tem varujeta ne samo ugled jugoslovanskega gasilstva, ampak tudi ugled naše države.

Proti takim pojavom je treba pri nas enkrat z vso strogostjo nastopiti.

Uporabimo pa to priliko tudi, da ponovno opozorimo slovenske gasilce na predpise o odlikovanjih in pohvalnih priznanjih, ki so bila objavljena v lanskem »Gasilcu«. Važno je, da vsi vemo vsaj tri stvari:

Prvič: Na gasilskem kroju smemo nositi le tista odlikovanja, ki so potrjena od pisarne kraljevih odlikovanj in pa seveda vsa državna odlikovanja.

Drugič: Odlikovanja se nosijo le na svečani (paradni) obleki. Na delovni obleki (pri delu, pri požarih itd.) odlikovanj ne nosimo.

Tretjič: Kdor ima več odlikovanj, nosi navadno le najvišje med njimi; le pri posebno slovesnih prilikah si gasilec nadene vsa odlikovanja.

Samarijan

Če sta na razpolago dva pomagača, poklekne vsak na eni strani ponesrečenca ter izvaja istočasno z drugim iste dihalne gibe. Treba je strogo paziti, da se gibi obeh rok vršijo istočasno, ker se v nasprotnem slučaju učinki na obeh straneh sproti uničujejo. Najbolje je, če prevzame eden poveljstvo ter glasno šteje.

Če je na razpolago še tretji reševalec, poklekne ta nad stegni ponesrečenca ter stiska z dlanmi trebuh nezvestnega v trenutku, ko zgornja vršita izdih. Pri vdihu dvigne svoji roki s trebuha nezvestnega. Dihalni gibi se morajo izvajati počasi, približno 8 do 10 krat v minuti. Prenaglo ali prepočasno umetno dihanje ni uspešno. Tako je torej treba delati neumorno, dokler se

bolnik ne zbudi, oziroma začne sam dihati. To traja tudi več ur.

Prednje slike kažejo nazorno umetno dihanje, izvajano po enem in po dveh samarijanih. Pod pleča podložimo nekaj mehkega, da lahko iztegnemo roki čez glavo, jezik je privezan z zloženim robcem.

Električni tok

Električni tok ima v primerni napetosti na telo podoben, ozir. enak učinek kot strela. Učinek je odvisen od upora, ki ga nudi telo električnemu toku. Upor se zelo poveča, če se električnega voda ne dotaknemo z golo kožo, temveč z obleko ali s katerim koli slabim prevodnikom toka, kot so na pr. gumijaste rokavice, suho blago, suh les. Tedaj je upor tolik, da tok sploh ne pride v telo. Nasprotno pa zmanjšata vlaga in mokrota upor vsakega predmeta toliko, da postane dober prevodnik električnega toka. Če se torej dotaknemo z mokro obleko slabo izolirane električnega tokovoda, začutimo takoj močan električni udarec. Ravnotako, če se dotaknemo tokovoda z vlažnim lesenim drogom. Če zadene curek vode iz brizgalne cevi vod visoke na-

ZA SPOMIN

(V tem odstavku bomo objavljali kratka poročila o delovanju in življenju ter male slike naših v teku leta umrlih gasilcev. — Čete naj zbirajo vse podatke in jih pošiljajo uredništvu ob enem s slikami. Slike naj bodo doprsne in brezhibne.)

Starejši gasilci bivše žalske župe so gotovo poznali našega praporščaka, pozneje poveljnika in častnega člana tovariša Miloša Ocepek, katerega smo pred tedni (15. VI.) izročili v naročje materi zemlji.

Rajniki je bil kot gasilec vedno vesten in natančen, predvsem se je rad udeleževal gasilskih prireditev. Posebno je ljubil petje in izpolnila se mu je vsaj ena želja, v slovo so mu zapeli njegovi pevski tovariši, po večini gasilci, pod pevodjem g. Sandrom. Ob odprtem grobu so se poslovlili od njega domači g. župnik, v imenu pevec g. Mahkota, v imenu gasilcev četni tajnik.

Naj bodo vrlemu tovarišu te vrstice skromen spomenik.

Pomembni spominski dnevi

2. avgusta 1865. je umrl v Gradcu sodnik Anton Čop; rojen je bil leta 1786. v Lescah. Bil je svetnik deželne nadsodišča v Gradcu in je dobil po upokojitvi plemstvo z naslovom »von Tschoep«. Anton Čop je bil sorodnik Matije Čopa in je bil do smrti zvest zagovornik slovenskih narodnih pravic.

3. avgusta 1830. se je pri Sv. Benediktu v Slovenskih goricah rodil živinozdravnik in posestnik Dominik Colnik. Ba-

vil se je z vsemi panogami narodnega gospodarstva. Med ljudmi je je širil in gojil nove vrste žlahtnega sadja. Mnogo se je trudil za slovensko imenoslovje. Z njegovim sodelovanjem je bil v Mariboru ustanovljen »Slovenski gospodar«; pisal je pa tudi v »Novice«. Podpiral je slovensko knjigo in dijaštvo in je širil ob meji narodno zavest. Imenovali so ga »kralja Slovenskih goric«.

6. avgusta 1931. je umrl na Bledu pravnik, politik in kulturni delavec Majaron Danilo; rojen je bil 12. decembra 1859. v Borovnici. Že kot gimnazijec je mnogo pisal v razne slovenske časopise, pozneje je bil urednik »Slovenskega Naroda«. Bil je deželni poslanec in se je že pred 50. leti trudil za ustanovitev slovenske univerze. Pozneje se je posvetil pravniškemu delu in je mnogo časa urejeval tudi »Slovenskega Pravnika«, kamor je napisal veliko število strokovnih člankov. Izdal je znano spomenico za slovensko vseučilišče, in sicer v slovenskem in nemškem jeziku. Po prevratu je stopil na čelo vseučiliške komisije in je slednjič uresničil svoj ideal: dobili smo slovensko univerzo.

9. avgusta 1928. je umrl v Kranju zgodovinar in politik Anton Koblar; rojen je bil 12. junija 1854. v Železnikih. Po kaplanovanju v različnih krajih je postal muzejski arhivar v Ljubljani, leta 1900. pa župnik in dekan v Kranju. Posvetil se je v prvi vrsti zgodovini in je zasnoval tudi Zgodovino fara ljubljanske škofije. Po raznih virih je sestavil zgodovino železarstva

petosti, udari tok preko vodnega curka v gasilca, ki drži kovinasti ustnik cevi ter ga lahko ubije.

Na mestu, kjer vstopa električni tok večje napetosti (od 120 voltov navzgor), nastanejo na koži opekline vseh stopenj, do najtežjih. To posebno tedaj, če se je ponesrečenec dotaknil z golo kožo neizolirane žice z visoko napetostjo. V vseh mišicah nastopijo izredno močni trajni krči. Ti krči so krivi, da človek, ki je prijel za žico, ozir. predmet z visoko napetostjo, tega predmeta ne more več izpustiti. Če predmeta ni prijel, temveč se ga je samo dotaknil, potem seveda ne bo obvisel na njem. Če je tok primerno močan,

izgubi ponesrečenec v trenutku zavest. Pri daljšem trajajočem vplivu toka ohromi srce, potem sledi v kratkem času smrt. Če je napetost toka bila zelo velika, lahko nastopi smrt trenutno.

Ni vsak človek enako odporen proti učinku električnega toka. Če si pripravljen na udarec, ga občutiš manj kot če te zadene iznenada. Tako poskušajo naši lahkomiselní električarji z oslinjenim prstom, če je v kaki žici električni tok. Razne bolezni, alkoholizem itd. zmanjšujejo telesno odpornost proti električnemu toku. Za take je že tok navadne napetosti (220 voltov, kot ga rabimo na pr. za razsvetljavo) smrtonosen. Za poganjanje strojev v obratih uporabljamo tok višje napetosti. Ta je seveda tudi mnogo bolj nevaren. Največjo napetost (do 10.000 voltov) ima tok v žicah daljnovodov, ki vodijo tok iz elektrarn na deželi.

Prva pomoč: Najprej skušamo tok odklopiti. Šele nato pristopimo k ponesrečencu. V mnogih primerih pa nam to radi velike oddaljenosti ali iz drugih razlogov ne bo mogoče. Tedaj moramo skušati povzročiti kratek stik v napeljavi ali pa ozemljiti vod, na katerem visi ponesrečenec. Kratek stik v napeljavi povzročimo s tem, da vržemo kos neizolirane žice ali pa mokro rjuho ali

podobno preko več žic napeljave. Seveda moramo to storiti tako, da se ta kos žice ničesar drugega ne dotika. Kljub temu še ni vsa nevarnost odstranjena. Navadno gre za pretrgano žico zunanje napeljave visoke napetosti, katero je kdo v svoji nevednosti prijel. Sedaj teče električni tok skozi odtrgani konec v ponesrečenca in potem v zemljo. Če se nam posreči, da ozemljimo odtrgani kos z žico ali železnim drogom, verigo ali podobnim, potem ubere elektrika raje pot skozi kovinasti predmet v zemljo ter ne teče več skozi

človeško telo. To napravimo na ta način, da spojimo dotično reč (žico, verigo ali podobno) na j-prej z zemljo, ali naravnost ali potom vodo, železnih drogov itd., potem vržemo prosti konec na žico z visoko napetostjo. Najenostavnejše je seveda, če lahko preščipnemo odtrgano žico nad ponesrečencem. To pa smemo storiti le, kadar imamo na razpolago izolirane klešče, ki so posebej v ta namen narejene.

Če nimamo pri rokah ničesar, s čemer bi lahko povzročili kratek stik in ozemljili tokovod, na katerem se nahaja ponesrečenec, ga moramo skušati na druge načine odstraniti iz območja pogubonosne žice. Vendar se moramo pri reševanju dobro zavedati nevarnosti, v katero se s tem podajamo. Če bi nezavarovani prijeli ponesrečenca za roko, bi tok v istem hipu šnil tudi skozi naše telo. Navadno se pretrgajo žice ob nevihtah ali pod preveliko težo snega. Torej je ob takih prilikah naokoli vse mokro in vlažno. Pomnimo, da je vlaga dober provodnik elektrike. Če bi hoteli odvaliti ponesrečenca z mokrim lesenim drogom, nas prime takoj tok! Poiščimo kak popolnoma suhi leseni predmet. S tem skušamo odstraniti žico. Če leži ponesrečenec na žici in iste ne moremo izvleči izpod njega, poskusimo na tleh ležečega prijati z ovitimi rokami za njegovo obleko (ne na golo!). Sami moramo pri tem opravku stati na podlagi, ki ne provaja toka. (Na pr.: na suhih deskah, suhi slami, senu.) Dobro opremljene samaritanske čete imajo na-

na Kranjskem. »Najvažnejše Koblarjevo delo je pa ustanovitev Izvestja muzejskega društva za Kranjsko, za katerega je kot urednik v 17 letih napisal dolgo vrsto zgodovinskih člankov.« Bil je tudi politik.

15. avgusta 1831. se je rodil v št. Jurju ob j. ž. glasbenik Gustav Ipavic; umrl je 20. avgusta 1908. V št. Jurju je bil zdravnik in trideset let župan. Komponiral je že kot študent; njegove pesmi so preproste in melodiozne ter so se zato med narodom hitro razširile. Znani sta zlasti »Kje so moje rožice« in »Slovenec sem«.

16. avgusta 1815. se je rodil v Križah pri Trzliču narodni buditelj in pisatelj Jernej Dolžan; umrl je 3. februarja 1880. v Rodonici, kjer je bil župnik. Mnogo je pisal o veri in narodnosti in je v »Slovenskih večernicah« objavil povest »Mati božja dobrega sveta«, ki smo jo svoj čas tako radi brali.

18. avgusta 1818. se je rodil v Ljubljani književnik Franc Malavašič. Najprvo je zlagal nemške pesmi, potem slovenske, ki pa niso nič kaj posebnega. Prevajal je za ljubljanskega knjigotržca Giontinija razne povesti, pisal je kritične sestavke o slovenskem slovstvu, zložil je dve gledališki igri itd. Mnogo ima tudi zaslug, da je gajica tako hitro prodra.

21. avgusta 1780. se je rodil v Repnjah na Gorenjskem slavist in slovenski preporoditelj Jernej Kopitar. Več o njem smo pisali lani. Na Dunaju je bil tri desetletja informator zapadne Evrope o slovenskih literaturah.

26. avgusta 1860. se je rodil v Podborštu pri Mirni peči Franjo Dular. Pozneje je bil živinozdravnik. Objavil je različne članke v Kalendarju Družbe sv. Mohorja, sodeloval je pri »Miru«, pomagal je pri urejevanju Rohrmannove prve knjige »Gospodarski nauki« itd. Občutno vrzel v naši strokovni literaturi iz živinozdravniške znanosti je izpolnil s svojimi poljudno-strokovnimi knjigami: Domači živinozdravnik, Umana živinoreja ter Krmila in mlekarstvo.

31. avgusta 1589. se je umrl v Ljubljani protestantski bogoslovec in pisatelj Jurij Dalmatin; rodil se je leta 1547. v Krškem. Šolal se je najprej doma pri Bohoriču, pozneje pa na univerzi v Tubingenu. Slovenski protestantski pisatelj je postal, kakor sam pravi, iz ljubezni do domovine. V Ljubljani je prevedel sveto pismo na slovenski jezik, tiskano je bilo pa v Wittenbergu na Nemškem. Tam so bile tiskane še štiri druge njegove knjige. Dalmatinovo delo je ogromno; dovršil ga je v približno desetih letih, skoraj brez vsakega predhodnega slovenskega izročila, brez slovnice in brez slovarja. (Iz 8. št. »Naše moči«.)

Samostanski gasilci. Na Bavarskem v Nemčiji je veliki benediktinski samostan sv. Ofilije. Prav za prav to ni samo en samostan, ampak je celo samostansko mesto, v katerem je mnogo gospodarskih obratov v večjih poslopih. Ta samostan ima svojo posebno požarno brambo in svoj lastni gasilski dom. Redovniki, ki jih je precejšnje število, so poleg svojih verskih in posvet-

lašč v ta namen narejene »izolirne pručke« s steklenimi ali porcelanastimi nogami. Toda tudi taka izolirna pručka mora biti suha. V dežju ni porabna.

Ko se nam je posrečilo osvoboditi ponesrečenca, smrtnonosne žice, začnimo nemudoma z umetnim dihanjem! Ne pozabimo na jezik! Nekdo naj odhiti po zdravnika, ki bo nazoroval umetno dihanje ter skušal s primernimi ukrepi zbuditi ponesrečenca. Če pa ni zdravnika, se mora nadaljevati umetno dihanje vse dotlej, dokler ali ponesrečenec ne začne sam dihati ali pa se ne pojavijo sigurni znaki smrti.

Utopljenec

Reševanje utopljenca se bo obravnavalo na drugem mestu. Govoriti hočemo le o prvi pomoči navidezno mrtvemu utopljenču. Čim smo ga spravili na suho, pošljemo koga po najbližjega zdravnika. Utopljenču slečemo vrhnja oblačila do pasu, ga položimo s trebuhom navzdol preko našega kolena, tako da mu visi glava navzdol. Nato ga pritisnemo dobro h kolenu. S tem povzročimo, da izteče iz pljuč in želodca voda, katera je prodrla pri potapljanju v telo. Nato ga položimo na hrbet, pleča podložimo z zloženo obleko. S prstom, ovitim s kakim robcem, mu sežemo čim globlje v grlo, da ga očistimo peska ali druge vodne snage. Jezik potegnemo ven ter ga pričvrstimo. Takoj nato začnemo z umetnim dihanjem.

Utopljenec ima navadno zabuhel, temnomoder obraz, krvave oči. Včasih je le bleđ. V tem slučaju ni požrl mnogo vode ter so izgledi za njegovo oživljenje boljši. Zgodilo se je že, da so obudili utopljenca, ki so ležali po pol ure in več pod vodo, zopet k življenju. Zato ne smemo odnehati z umetnim dihanjem, čeprav traja tudi po več ur in je zelo naporno. Če imamo pomagače, mu ti le tarejo in drgnejo telo, da se kroženje krvi lažje obnovi.

Smrt nastopi pri utopljenju vsled zadušenja. Namesto zraka pride v pljuča voda. Tudi želodec je vedno poln vode.

Zastrupljenje

Strupe imenujemo navadno tiste tvarine, ki povzročajo že v majhni in najmanjši količini obolenje telesa in celo smrt. Druge tvarine učinkujejo strupeno šele v večjih količinah, na pr.: kuhinjska sol, alkohol itd. Do zastrupljenja pride, če kdo pomotoma popije kak strup na-

mesto kake nedolžne reči (na pr. lug, ki nima ne posebne barve, ne ostrega duha), ali v samomorilnem namenu, ali pa če podtakne zločinska roka strup. Obrtna zastrupljenja najdemo pri delavcih, ki imajo opravka s svincem, živim srebrom, fosforjem, arzenom, žveplom, bencolom itd. Pri teh se razvija zastrupljenje telesa počasi, tekom mescev ali let. Na tem mestu bomo govorili le o strupih, ki naglo delujejo.

V glavnem razlikujemo jedke strupe, kovinske, rastlinske strupe in strupe, ki nastajajo v pokvarjenih jedilih. Posebno delovanje imajo strupeni plini. Predno opišemo posamezne strupe, njihovo delovanje na telo in prvo pomoč, nekaj splošnih navodil:

Zadnjo besedo bo navadno imel zdravnik. V mestih, kjer se nahaja bolnica, bo najboljša, če zastrupljenega spravimo kar najhitreje v bolnico. Tam imajo priprave in pripomočke za najuspešnejše zdravljenje. Torej najprej po zdravniku ali reševalni voz. Medtem skušamo dognati, s čem se je bolnik zastrupil. Mnogokrat je to na prvi pogled jasno, na pr. pri zastrupljenju s plinom ali lizolom, ko napolni ostri duh lizola vse stanovanje in hišo. Včasih tudi zastrupljenec še pove, kaj je zavžil. Navadno se najde še napol prazna steklenica, ki vsebuje strup ali pa prazna steklena fijoła, v kateri so bile uspavalne tablete itd. V tem primeru je najboljša, da vzamejo reševalci take predmete s seboj v bolnico, da zdravnikom ni treba šele premišljevali, kake vrste je bil strup.

Če zastrupljeni bruhajo, ne smemo izmečka vreči stran, temveč ga moramo shraniti, dokler ne pride zdravnik. To je mnogokrat važno posebno, kadar se lahko sumi na zločin, ker se v izbruhnem lahko dokaže strup. Tako ravnamo v mestu ali povsod tam, kjer je zdravniška pomoč

nih dolžnostih izvežbani tudi v veliki večini kot gasilci. Poveljnik gasilcev je samostanski brat, ki je sicer po poklicu kolarnar in vodi kolarsko delavnico. Samostan ima svoj vodovod ter povsod po 20 m narazen vodne hidrante. Poleg tega so pa vodni odtoki še na vseh hodnikih samostanskih poslopij, v vseh shrambah in v večjih prostorih, pri vsakem odtoku pa je pripravljena vodna cev z ustnikom. Vse to so samostanski prebivalci pripravili radi tega, ker je samostan v pogorel in jim gasilsko društvo iz bližnje vasi pri teh požarih ni moglo pomagati, ampak jim je nasprotno s svojim nastopom povzročilo mnogo škoda.

V samostanu sena nimajo shranjenega na podstrešju, ampak ga imajo vedno naloženega na velikih vozovih v posebni kolarnici ter lahko v primeru požara seno takoj zapeljejo izpod goreče kolarnice na obsežno dvorišče. Posebna sesalka lahko vodni pritisk iz vodovoda vsak trenutek ojači. Vsak izvežban gasilec v samostanu (vseh je 34) ima pri sebi ključ, s katerim lahko odpre vodne odtoke in na njih namesti cev.

V gasilskem domu ima samostan svojo sesalko, ki da na minuto 1200 l vode, raztežno lestvo in večje število kljukastih lestev. Vse lestve so izdelali v samostanu. Najbolj zanimiva pa je naprava, ki sama od sebe javi vsak požar. Ta signalna naprava lahko alarmira s posebno sireno sama od sebe celi samostan, poleg tega pa jo je mogoče tudi mehanično sprožiti na štirih mestih.

Samostanski gasilci imajo redno vsak teden trikrat po dve uri vaje in vsak gasilec pozna vsako najmanjšo podrobnost v samostanu. Zato je tudi mogoče, da pri morebitnem požaru lahko delajo in nastopijo tako, da preprečijo vsako večjo škodo.

Vsakdo, ki dela, ima pravico zahtevati plačilo — »Gasilec« ima pravico terjati naročnino

lahko v najkrajšem času pri rokah. Drugače, če je do zdravnika ali bolnice več ur daleč. Takrat smo navezani nase. Če poznamo dobro delovanje strupov in prvo pomoč pri zastrupljenju, bomo tudi s skromnimi sredstvi lahko zelo uspešno pomagali. Pomagati je treba hitro, toda vedno po dobrem preudarku, zakaj posebno v slučaju zastrupljenja velja pravilo: Predvsem ne povečajmo nastale škode z napačnim ravnanjem. Pri zastrupljenju naj ima naša pomoč pred očmi sledeče: Strup skušajmo spraviti predvsem iz telesa. Kar ga ostane v telesu, moramo skušati uničiti s primernimi protistrupi. Boriti se moramo proti močni oslabeledosti bolnika. To so glavne smernice.

Poveljevanje in vadnik

Uredništvo je prejelo sledeči dopis:

»Udeležil sem se proslave 35 letnice in razvitja prapora neke gasilske čete ob Dravi. Goste je sprejela domača četa pod poveljstvom mladega gasilca brez čina, dočim je stal poveljnik z ostalimi častniki v vrsti. Poveljevalo se je seveda v srbohrvaščini in ne po novem vadniku, kot smo se učili na tečaju. Vprašal sem, zakaj ne poveljuje poveljnik ali njegov namestnik, in sem dobil odgovor, da so določili za poveljevanje navedenega gasilca, ker kot rezervni častnik v vojski med vsemi člani najbolj poveljuje. V splošnem je bila pa vsa prireditev slabo pripravljena in ni napravila na goste najboljšega vtisa.«

Prednji dopis je poslal udeleženec letošnjega gasilskega tečaja v Mariboru in ga objavljamo kot dokaz, kako potrebni so našim četnim poslovalcem gasilski tečaji. Tečajnik je na prireditvi takoj opazil napake, ki jih delajo tovariši, in nas na to opozoril.

Pripravi smo, da bi prireditev gotovo lepše potekla in bi poslovalci ne delali naštetih pogrešk, če bi imeli v svoji sredi člana, ki se je udeležil gasilskega tečaja. Tudi iz »Gasilca« bi se marsikaj naučili.

Zakaj ima dotična četa sploh poveljnika, če poveljuje navaden gasilec? Zakaj niso izvolili za poveljnika tega gasilca? Nikoli ni dopustno, da bi poveljeval po činu mlajši starejšemu! Kako bi izgledalo, če bi poveljeval skupini vojakov, med katerimi bi se nahajali tudi podčastniki in častniki, navaden vojak! Naša organizacija se poslužuje pri svojih nastopih vojaškega vадnika s slovenskimi povelji. Če se je tako predpisalo, moramo tudi tako postopati. Kdor dela drugače, ni discipliniran gasilec.

Vse gasilske čete so prejele brošurico »Vadnik«. V njej je točno opisano, kako poveljujemo, kako nastopamo itd. Treba je pač »Vadnik« prebrati in proučiti in vse bo jasno. Zajednica je »Vadnik« izdala in razposlala četam, da ga uporabljajo kot učni pripomoček, ne pa morda zato, da ga vtakne predsednik ali kdo drugi za zrcalo ali položi v omaro in leži tam brez koristi. Če ga pa četa ni prejela, naj javi to svoji župi.

Navodilo za preprečenje in gašenje požara

Ministrstvo vojske in mornarice
kraljevine Jugoslavije
Generalštabni oddelek
Operativni odsek
Dj. Br. 10873/36
27. januarja 1937
v Beogradu

Na podlagi čl. 192. zakona o ureditvi vojske in mornarice, čl. 1. zakona o notranji upravi, čl. 1. in 2. uredbi o ureditvi ministrstva za telesno vzgojo naroda in § 59. zakona o organizaciji gasilstva predpisujemo:

NAVODILO ZA PREPREČENJE IN GAŠENJE POŽARA

Minister za notranje zadeve,
Dr. Korošec, l. r.

Minister vojske in mornarice,
armijski general

Ljub. M. Marić, l. r.

Minister za telesno vzgojo naroda,
Dr. Rogić, l. r.

Navedeno »Navodilo za preprečenje in gašenje požara« bomo priobčevali v »Gasilcu«, obenem z razlago in pripombami gasilskega inspektorja tov. ing. Dolenc Franca. Razlaga je drobno tiskana.

Uvod

V bodočih vojnah bo verjetno izpostavljeno celokupno ozemlje kakšne države napadom sovražnega zrakoplovstva. Zato se v vseh državah skrbno pripravljajo, da bi takšne napade odbili ali pa vsaj zmanjšali njihovo nevarnost.

Sovražna letala bi napadala: prestolnice ter važne naseljene industrijske kraje, zrakoplovna oporišča, važnejša upravna, prometna in gospodarska središča, industrijska podjetja, ki delajo za deželno obrambo, važna prometna križišča, vire za preskrbo s hrano, vodo, razsvetljavo in temu podobno, zrele posevke, gozdove in v splošnem vse ono, kar je potrebno ter bi njihovo uničenje otežilo življenje vojakom in narodu in s tem zmanjšalo njihovo odporno silo.

V kolikor več pomena in vrednosti imajo navedeni cilji za vojsko in narod gotove države, tem bolj je verjetno, da jih bodo sovražna letala napadla.

Sovražno letalstvo bi pri teh napadih uporabljalo poleg raznih napadalnih sredstev, kot: strojnih pušk, topov, razdiralnih in strupenih bomb še posebne bombe, ki služijo izključno za povzročanje požara. Njihov učinek je zelo velik, ker razvijajo visoko vročino in se težko gasijo. Zaradi tega je napad z vžigalnimi bombami zelo nevaren

Nekoliko zgodovine o uporabi bojnih plinov

Ko so leta 1914. nastopale čete centralnih sil proti sovražniku, je bil njihov generalni štab trdno prepričan, da bo vojna, če ne v 6 tednih, pa najdalj v 3 mesecih končana. Od francosko-nemške vojne l. 1871. naprej se je oboroževanje tako izpopolnilo, da je generalni štab centralnih sil smatral za nemogoče, da bi se sovražnik mogel dalj časa braniti proti neverjetno brizantni sili takrat modernih granat in šrapnelov ter pošastnemu ropotanju strojníc (R. Wizinger). Toda pozabili so na večni svetovni zakon, zakon, da vsaka akcija povzroča reakcijo in vsak napad obrambo. Že par tednov po začetku vojne je nemški generalni štab spremenil svoje mnenje. Uvidel je, da se bo vojna zavlekla. Napadalcí kot branilci so se začeli počasi ukcpavati v zemljo. Maneverski boji so se začeli spreminjati v vojno v rovih in vojna je dobila značaj ravnotežja ter ustalitve. Vsekakor je bilo treba pogrnati ljudi iz zemlje, da bi se sovražnik spravil iz zaščenega položaja proti artileriji in strojnicam. Tako so se pojavili tanki, ki so, zaščiteni z umetno meglo, navzlic sovražnikovim obrambnim sredstvom dospeli do nasprotnikovih jarkov. Pojavili so se aparati za metanje plamena, s katerim se sovražnik požene iz jarkov. Pojavili so se tudi bojni strupi, katerim jarki ne delajo nobenih ovir in težav. Tako je prišlo dne 22. aprila 1915. do dobro znanega napada s klorom pri Ypru, kjer so Nemci

in to tem bolj, če je gasilska služba v napadenih krajih slaba ali pa sploh neorganizirana.

Če imamo pred očmi, da že v mirnem času običajni požari večkrat povzročijo ogromno materialno škodo, tedaj je jasno, da imajo lahko požari, ki bi jih povzročil v vojnem času sovražnik in njegovi agenti, težke posledice. Vse to pa lahko slabo vpliva na delo vojske in v splošnem na obrambo dežele.

Zaradi tega in pa, da bi odstranili te velike nevarnosti je potrebno, da pravočasno uredimo v naši državi gasilsko službo in jo spravimo na takšno stopnjo, da bo popolnoma ustrezala namenjenim nalogam tako v mirnem kakor tudi v vojnem času.

I.

Splošni pojmi

1. Ogenj je vsak pojav gorenja, pri katerem se pojavlja svetloba (plamen) in toplota.

Gorenje je v splošnem vsako spajanje kakšne snovi s kisikom. Kisik je sestavni del zraka in je za dihanje in gorenje neobhodno potreben. Ker je dihanje, odnosno naknadno spajanje hrane v človeškem telesu s kisikom oksidacija in je torej tudi gorenje, vendar se pri tem razvija le toplota, ne pa svetloba. Za nas gasilce je važno gorenje, pri katerem se razvija svetloba v obliki plamena ali žara.

Za gorenje so potrebni sledeči predpogoji:

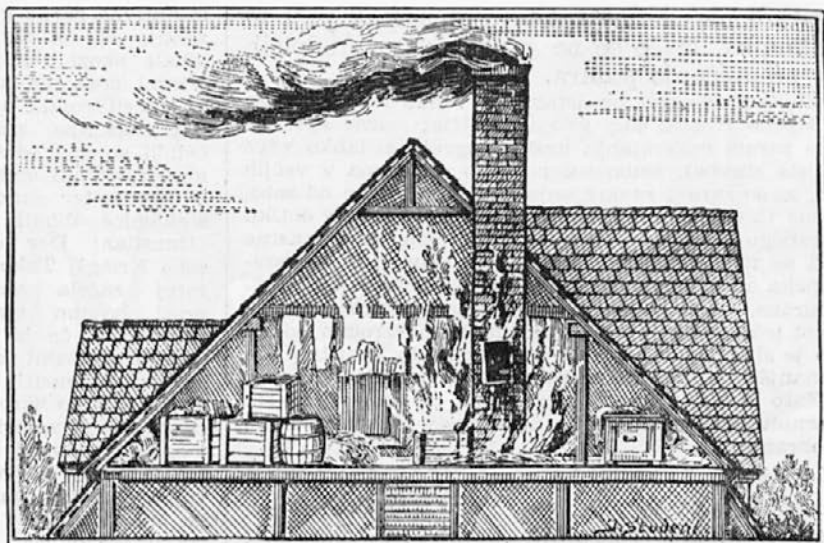
- a) gorljiva snov (Vse snovi ne gorijo, n. pr. kamen, opeka, azbest);
- b) kisik (Če ni kisika ogenj ugasne. Pravimo, da se za-duši);
- c) toplota (Vsaka snov mora biti predhodno ugreta na gotovo stopnjo toplote, ki ji pravimo vnetišče. Če uhladimo dotično snov pod vnetišče, bo ogenj ugasnil).

Požar je ogenj v večjem obsegu, ki uničuje posamezne predmete, naselja, posevke, gozdove i. t. d.

2. Požar kot posledica ognja lahko nastane: v mirnem času:

- a) s svojevollnim požigom;
- b) kot posledica kemijske reakcije, t. j. razpad naravnih ali umetnih kemijskih spojin, ki razvija veliko toplote ali povzroči eksplozijo (premog, nafta, petrolej, razna razstreliva itd.);
- c) od fizikalnih pojavov: kratek stik električnih vodov, ali če udari strela;
- d) po nepazljivosti (nepogašen ogenj, vžigalice, cigaretni ogorek), ali zaradi nespretnega ravnanja z lahko vnetljivimi snovmi v bližini ognja;

spustili proti francoskim kolonijalnim četam in Kanadčanom okroglo sto tisoč kilogramov klor (za 10 km fronte je potrebno cca 400.000 kg klor, da bi se dobila pod normalnimi pogoji potrebna koncentracija 1:10.000) in ubili okoli 5000 ljudi v par minutah, a težko ranili okoli 15.000. Takrat se je začela resna uporaba bojnih strupov. Že prej so se uporabljala kemična vojna sredstva; stari narodi so metali na sovražnika in njihovo bro-dovje gorečo smolo in dušili nasprotnika z di-mom gorečega gosjega perja in slame. Že leta 1855. je admiral Dundonald predložil angleške-mu vojnemu ministrstvu načrt za zavzetje Seba-stopolja s pomočjo žvep-lenega dioksida. Dva na-ša kolega sta približno ob istem času predlagala uporabo veratrina in ci-janovodika v vojne svr-he. Toda kolikor so se takrat ta sredstva upo-rabljala, je bilo kvečje-mu taktičnega lokalnega značaja, dočim je danes bojni strup sredstvo, s katerim strategija resno računa. Vendar so pa tudi pri uporabi bojnih strupov centralne sile kakor tudi antanta zo-pet enkrat pozabile na to, da mora vsak napad povzročiti obrambo, kajti to je načelo boja za ob-stanek. Že drugi dan po napadu pri Ypru, torej dne 23. aprila 1915. je apeliral lord Kirtchner na vse žene francoske republike, naj kolikor mogoče hitro izdelujejo po nemškem vzorcu za-ščitne tamponi proti boj-nimstrupom. Ker se je pri omenjenem napadu opazilo, da so od vseh živali edino svinje ostale žive, in sicer ker so in-

Velika nevarnost za nastanek požara je na podstrešju, posebno prostor okoli dimnika. Podstrešje mora biti vedno skrbno očiščeno, na njem ne sme biti nepotrebne navlake. Prostor okoli dimnika mora biti prazen. Pri požarnih ogledih, ki jih morajo občine vršiti po požarno-policijskem redu, je treba dobro pregledati podstrešja.

Pri ravnanju z ognjem naj bodo gospodinjke skrajno previdne! Ne sme se vlivati bencin, petrolej, olje ali kaj podobnega v ogenj!

- e) zaradi nepravilne izdelave ali napak peči in dimnika, in če se ne ravnamo po predpisih za preprečenje požara.

Poleg navedenega predstavljajo veliko nevarnost za požar: Močno stlačen kup gnoj v bližini lesene zgradbe (gnoj se zaradi razkrajanja močno segreje in lahko vžge lesene dele stavbe), slabo sušeno seno ali slama v večjih kopicah, ki se zaradi razkrajanja tudi vžge samo od sebe, neugašeno (živo) apno v lesenih skladiščih razvija v dotiku z vodo mnogo toplote, ki lahko povzroči vžig lesa; mastne krpe, ki se na zraku zaradi razkroja masti vžgejo; steklena opeka ali stekla v oknih in vratih, ki vsebujejo zračne mehurčke, ali če so nepravilno brušena, zbirajo sončne žarke kot leča in na ta način tudi lahko povzročijo požar. Nešteto je slučajev v gospodinjstvu, obrti in industriji, da so najmanjše napake ali nerodnosti povzročile ogromno škodo. Zato bi bilo neobhodno potrebno, da se že otrokom s primernim poukom predočijo nevarnosti požara in kako se jih obranimo.

V vojnem času lahko nastane požar poleg preje navedenega še:

- a) od letalskih vžigalnih bomb in vžigalnih zmesi;
- b) od topovskih vžigalnih izstrelkov in ročnih vžigalnih granat in
- c) od tajnih agentov.

a) Letalske vžigalne bombe so težke navadno od 200 gr do 10 kg in jih že eno letalo vzame seboj večjo količino.

Razlikujemo dve vrsti teh bomb: »fosforne«, ki so napolnjene z zmesmi fosforja v raznih oblikah in »termitne«, ki so napolnjene s termitom (zmes železovega oksida in aluminija z magnezijem).

Bomba, ki ima plašč od elektrona (t. j. zlitina s približno 85—95% magnezija, ki močno zgoreva in se da le s težavo pogasiti), se imenuje »elektron-termistika«.

Fosfor je snov, ki jo pridobivamo iz kosti in ima to lastnost, da se na zraku vžge že pri sorazmerno nizki temperaturi. Navadno polnijo vžigalne bombe z raztopino fosforja v lahkihlahljivih tekočinah. Ko bomba eksplodira, se tekočina razlije in hitro izhlapi, fosfor pa prične goriti.

Termit gori tako močno, da prežge celo železo. Gori tudi pod vodo, ker se v zmesi nahaja dovolj kisika (železov oksid). Zlitina elektron gori slično termitu. Gašenje termita ali elektrona z vodo bi ne bilo samo brezuspešno, ampak celo nevarno, ker bi nastala eksplozija.

Te bombe gorijo sorazmerno s svojo velikostjo 3 do 5 minut in tudi več. Pri gorenju razvijajo toploto 2000 do 3000° C in jih le težko gasimo.

(Nadaljevanje)

stinkativno zarile glavo v zemljo in na ta način dihale skozi zemljo filtrirani zrak, so analogno začeli vojniki uporabljati zaščitna sredstva. Odbili so dno od steklenice, napolnili steklenico z zemljo ter skozi grlo steklenice dihali z usti (Hansian: Der chemische Krieg). Tako se je torej začela obramba proti bojnimstrupom. Gotovo je, če bi se ne pojavili socialni in psihološki momenti, če bi ne zmanjkalo surovin in če bi se ne zgasil vse-mogočni »gospod prazni želodec«, da bi svetovna vojna z ozirom na uspehe bojnihstrupov lahko trajala še danes.

Paralelno z napredkom kemije za časa vojne in po vojnem času je napredovala tudi tehnika. Tako so n. pr. avijoni neverjetno izpopolnjeni. Italijani imajo močne bombarderje s 6000 PS, ki nosijo lahko težo 8000 kg pri akcijskem radiju 1200 km. Angleški hidroavijon Peth ima akcijski radij 2400 km, a nosi 1000 kg bomb, tri strojnice in en hitrometni top (Wirth-Muntsch). Baje imajo Rusi še močnejše aparate, toda zanesljivi podatki niso znani. (Iz knjige: Ph. Mr. Damaška: Sodelovanje lekarnarja.)

Ko si vesel, ne pozabi plačati naročnino!

Ko si v družbi tovarišev gasilcev, ne pozabi opozoriti jih na naš list!

Ko potrebuješ strokovni pouk, čitaj »Gasilca«!

Otrok ne pozna nevarnosti ognja; on gleda v plamenu le nekaj svetlega, blestečega, zato se rad igra z njim. Ne pustimo otrokom, da bi se igrali z vžigalicami! Skrivajmo vžigalice pred deco! In če zalotimo otroka pri igri z ognjem, poučimo ga o nevarnosti, v katero izpostavlja sebe, imetje staršev in vseh ostalih.

Preden zaspimo, ugasnimo luč! Posebno ne pustimo goreti sveče ali katere druge odprte luči. Nič ne vemo, kdaj se lahko zgodi nesreča.

VESTNIK OBRAMBE

PRED NAPADI IZ ZRAKA

IZDAJA BANOVINSKI ODBOR ZA ZAŠČITO CIVILNEGA PREBIVALSTVA
PRED SOVRAŽNIMI NAPADI IZ ZRAKA V LJUBLJANI

Urednik: Bedrač Janko, tajnik propagandne komisije

Važnost pouka prebivalstva pred napadi iz zraka

Po prednjih podatkih bo torej moglo v zaprtem prostoru od 60 kubičnih metrov prostornine (torej recimo 24 m² površine in 2,5 m višine) zdržati dvajset ljudi tri ure brez umetne obnove zraka, če se ne gibljejo, ne kričijo, ne kadijo in ne vzdržujejo ognja.

Če se ljudje v zaklonišču gibljejo ali so zaposleni s fizičnim delom, potem jim je treba sedemkrat več zraka kakor če so mirni, torej približno 20 kubičnih metrov za osebo. Za bolnike, posebno pa za zastrupljence z bojnimi plini pa bo treba po 30 kubičnih metrov za osebo, če naj brez umetne obnove zraka vzdrže 3 ure v zaklonišču. Ker je praktično nemogoče urediti zavarovane delovne in ambulantne prostore v potrebnih dimenzijah z naravnim zračenjem, bo za take prostore vedno potrebna naprava za umetno zračenje (prezračevalci).

Po svrhi in po vrsti razlikujemo:

a) Javna zaklonišča za pasante v večjih krajih, ki bi jih napad iz zraka mogel zateči daleč od njihovih bivališč. Taka zaklonišča mora mesto pripraviti na krajih najživahnejšega prometa. Po velikosti mesta in njegovega prometa bodo javna zaklonišča morala biti v stanju sprejeti na stotine, če ne na tisoče pasantov. Mesta, ki so v neposredni bližini večjih gričev ali gora (kakor n. pr. Ljubljana) imajo veliko prednost, da lahko javna zaklonišča izdolbejo v bregove, kjer se z razmeroma malim trudom dajo prirediti rovi, ki pa morajo imeti vsaj 12 m zemlje nad stropom.

b) Privatna zaklonišča služijo stanovalcem iste hiše ali nameščencem kakega podjetja ali urada. Ona morajo biti zgrajena in opremljena tako, da zadoščajo za daljše bivanje in po možnosti tudi za kako zaposlitev zavarovanih oseb.

c) Zaklonišča javnih organov, med katere spadajo tudi organi pasivne obrambe. Izbira mesta za tako zaklonišče se mora ravnati po načrtu za krajevno obrambo in seveda tudi po krajevnih prilikah. Večji kraji se morajo z ozirom na potrebno decentralizacijo javnega delovanja razdeliti na obrambna okrožja. V vsakem okrožju se bo morala organizirati obrambna uprava, ki bo vodila obrambne posle in bo morala biti nameščena v dobro zavarovani kleti državne ali občinske zgradbe. Za tako zaklonišče je važno, da ima dobre telefonske zveze s točkami, od koder se pošiljajo izvršilni organi obrambe (gasilci, kemični oddelki itd.), in z obrambnimi centri kraja.

d) Zaklonišča za sanitetsko službo so lahko postaje za prvo pomoč ranjencem in zastrupljencem. Postaje za prvo pomoč prevzamejo ponesrečence in jih pri prvi priložnosti oddajo boljše urejenim

bolniškim postajam. One morejo biti v čim večjem številu razdeljene na področje mesta. Priporočljivo je, v novih javnih zgradbah, posebno v šolah, že pri gradbenem načrtu misliti na potrebo takih podzemnih prostorov, ki morajo biti prirejene za potrebe pomožne sanitetske službe.

V velikih mestih je potrebna še prostrana glavna postaja za prvo pomoč, kamor se prenašajo težje poškodovani bolniki za slučaj, da so bolniške postaje nameščene v veliki razdalji od mesta.

e) Zavarovana skladišča za živež so potrebna za zaščito živil, katerih zastrupljenje z bojnimi strupi (plini) bi moglo postati nevarno za prebivalstvo. Ta skladišča morajo biti tako zgrajena, da so predvsem zavarovana proti učinku eksplozije bomb, da so zavarovana proti delovanju vžigalnih bomb ter da nudijo obenem zadostno varnost proti strupenim plinom.

Vsa tozadevna navodila glede projektiranja in gradnje zaklonišč (privatnikom, občinam itd.) daje brezplačno tehnična komisija banovinskega odbora za zaščito prebivalstva pred napadi iz zraka v Ljubljani pri kralj. banski upravi — oddelek V.

I. Organizacija pasivne obrambe pred napadi iz zraka

Namen te organizacije je, da pritegne k smotrnemu sodelovanju v pasivni obrambi pred napadi iz zraka vse sile in vsa sredstva naroda, v kolikor niso že neposredno v službi aktivne obrambe.

Ker pa morajo gotove pomožne službe, ki jih vrše vojaške oblasti pri aktivni obrambi, obenem služiti tudi pasivni obrambi pred napadi iz zraka (n. pr. sistem obveščanja in objavljanja nevarnosti, zaščita prometnih naprav in sredstev, zaščita vojne industrije, slednjič evakuacija in oskrbovanje prebivalstva z življenjskimi potrebščinami), bodo organizacijo pasivne obrambe vodile vojaške oblasti s sodelovanjem civilnih oblasti (ministrstva notranjih zadev, banskih uprav, sreskih načelstev, policijskih in občinskih oblasti).

Zaradi smotrnega in enotnega postopka pri pripravi se združujejo zastopniki oblasti in prebivalstva v odboru, ki proučuje vprašanja in sredstva obrambe ter vodi delo v gotovo smer. Za vsako banovino je ustanovljen poseben banovinski odbor, ostali posamezni kraji pa imajo svoje krajevne odbore.

Prvi korak pri izvajanju organizacije pasivne obrambe bo torej, da vojaške in civilne oblasti izbere in odrede svoje sotrudnike v mestih in važnejših naseljih iz vrst javnih funkcionarjev in prebivalstva ter da jih zedinijo v krajevne odbore. V te odbore stopijo ljudje, ki poznajo nevarnosti napadov iz zraka in načine borbe proti tem nevarnostim. Odborom pristopijo še strokovnjaki za posebne posle, ki jih pasivna obramba zahteva in ki morejo biti koristni za pripravo obrambe.

V večjih krajih so pripravljalna dela za obrambo obsežna ter zahtevajo v gotovih prilikah in okoliščinah v veliki meri sodelovanje širših slojev. V takih krajih se morajo odbori razdeliti v pododbore (sekcije, komisije) za posebne službe (propagandna, tehnična, sanitetna itd.). V manjših krajih morejo že same krajevne uprave s pomočjo tamošnjih društev (gasilcev, športnih združenj, Rdečega križa itd.) pripraviti, kar je potrebno za zaščito prebivalstva.

Ker so pa krajevni odbori stvarno pomožni organi krajevnih uprav in imajo predvsem posvetovalno funkcijo, so krajevne upravne oblasti

(občinske uprave) odgovorne za sestavo vseh potrebnih enot, za pripravo in vršitev posameznih služb, za zbiranje denarnih sredstev za nabavo zaščitnih pripomočkov, strokovne opreme in orodja tem enotam (oddelkom, ekipam).

Izvrševanje pripravljalnih ukrepov pasivne obrambe in zagotovitev za to potrebnih sredstev spada po veljavnih predpisih v delokrog:

državnih oblasti za državne zavode in naprave;

občinskih uprav za njihova ozemlja, podjetja in instalacije;

uprav industrijskih podjetij za njihove instalacije, objekte in nameščenice;

javnih organizacij za njihove naprave in nameščenice;

hišnih posestnikov za varnost njihovih najemnikov;

vsakega posameznika za njegovo osebno varnost, v kolikor ni uvrščen v službo obrambe.

V prednjem je opisan način organizacije obrambe, ako se ta opira na iniciativo in posebno na delo državnih in drugih faktorjev. Ta način je potreben v državah, kjer v ljudstvu še ni popolnoma razvit čut odgovornosti vsakega posameznika za varnost vsega naroda, kjer se ne more pričakovati, da bi vsak prostovoljno sodeloval pri delu obrambe ter se žrtvoval za skupnost, in kjer je ljudstvo še vajeno pričakovati pomoč samo od države ali kake druge skupnosti. Pri narodih z razvitim domobranskim čutom temelji organizacija obrambe na prostovoljno osnovani skupnosti vsega civilnega prebivalstva in šteje na milijone članov. Iz članskih prispevkov se z državno pomočjo stvarjajo veliki fondi, ki služijo namestitvi in vzdrževanju stalno zaposlenih strokovnjakov in funkcionarjev, nabavi materiala za obrambo in drugim potrebam organizacije.

V Nemčiji se smatra rodbina za naravno enoto narodne zaščite. Njen glavar skrbi, da so člani družine natančno poučeni o nevarnostih napadov iz zraka, o zaščitnih sredstvih in posebno o načinu ravnanja v času napadov iz zraka. On tudi skrbi, da je v njegovi hiši, oziroma v njegovem stanovanju pripravljeno vse potrebno, da bi se stanovalci mogli braniti požara ter delovanja rušilnih bomb in bojnih strupov. V mestih in večjih naseljih, kjer stanuje več strank v isti hiši, prevzema en moški dolžnost hišnega reditelja. On njega se zahteva, da je dobro obveščen o delu za pripravo in izvedbo zaščitnih ukrepov, posebno pa, da v primeru nevarnosti z odločnostjo ukrene vse, kar je za varnost hiše in stanovalcev potrebno. Za javna poslopja, urade, trgovine, gledališča, kinematografe, hotele itd. so določeni stalni reditelji, ki imajo po potrebi tudi več pomočnikov. Večja skupina sosednih hiš tvori obrambno celoto, ki ima svrho, da si stanovalci med seboj pomagajo v primeru, da bi v posameznih hišah ne bilo več mogoče zmagovati dela pri dajanju pomoči, gašenju požarov, reševanju zasutih in popravljanju nastale škode.

II. Pripravljanje pasivne obrambe

A. Splošni ukrepi

Prva skupina priprav za pasivno obrambo obsega v najširšem pomenu ukrepe previdnosti, ki so že samo zaradi tega potrebni, ker se je delovanje letalstva razširilo na vse področje države, na vse njene naseljene kraje in na vse važnejše objekte. Sem spadajo:

a) Izбира mesta za gradnjo naselbin in važnejših objektov. Pri tem se morajo z ozirom na potrebe zračne obrambe po možnosti prilagoditi stavbeni načrti in oblike posameznih objektov terenskim prilikam okolice. S pogozdovanjem, sejanjem trave in barvanjem objektov ter njih maskiranjem se zmanjšuje vidnost zgradb iz letal.

b) Pazljivost, ki je z ozirom na potrebe pasivne obrambe pred napadi iz zraka neobhodna pri izdelavi gradbenih načrtov za naselja, oziroma pri izpreminjanju regulacijskih načrtov že naseljenih krajev. Temeljna zamisel takih načrtov naj bi pospeševala čim večjo razdaljo med posameznimi poslopji in čim večjo oddaljenost za napade iz zraka posebno privlačnih objektov od naseljenih okrožij.

V Angliji se že dolgo vodi borba proti kasarniranju prebivalstva. V novjših delih angleških mest in naselbin prevladuje stanovanjska hiša za dve družini s posebnim vrtom za vsako. Na isti način so zgrajene v angleških predmestjih delavske kolonije, ki so zelo podobne skupinam naših vil. Tak način gradnje naselbin ima poleg socialnih in higienskih odlik tudi to prednost, da je zelo v prilog varnosti prebivalstva z ozirom na napade iz zraka.

c) Maskiranje, ki služi manjšanju vidnosti objektov, ki bi služili napadalcu za orientacijo pri letenju in napadanju. Maskiranje je torej obrambni ukrep, ki mora biti dobro premišljen in deloma izvršen, deloma pa samo pripravljen že v mirnem času. Pri izbiranju mesta za gradnjo takega važnejšega objekta je potrebno paziti na položaj stavbe z ozirom na prirodo in na stanje okolice, ki sta za obliko in stil gradnje velike važnosti.

Maskiranje more biti prirodno ali tehnično. Prvi način maskiranja obstoji v izkoriščanju konfiguracije zemljišča, vegetacije in krajevnih vremenskih prilik. S pogozdovanjem zemljišča okoli važnih objektov in s stapljanjem teh pogozdenih parcel z gozdovi, ki morda pokrivajo bližnjo okolico, se da uspešno prikriti položaj takega objekta. Prav tako se otežuje vidljivost z gojenjem travnikov okoli važnih objektov, posebno, ako imajo ti streho, ki se da v barvi prilagoditi taki okolici.

Tehnično maskiranje zahteva, da se objekt sam zgradi tako, da čim bolj odgovarja okolici. Ako zaradi značaja objekta to ni mogoče, je potrebno postaviti okoli njega posebne kulise, in sicer vodoravne, ako naj se spremeni geometrična oblika tlorisa, in vertikalne, ako se hoče deformirati silhueta objekta in ustvariti neopazne sence v sončni svetlobi. Ta prikrivalni efekt se pojača še z zaščitnim barvanjem vidnih delov objekta, da ti po barvi in tonu odgovarjajo najbližji okolici. Simetrije pravilnih oblik in ravnih črt se je treba pri tem izogibati.

Maskiranje se v nočnem času doseže še z gašenjem luči in z omejitvijo svetlobe, kjer je ta neizbežna. Pri tem je važno, da je v mestih, tovarnah in delavnicah razsvetljava tako urejena, da se na dan znak more takoj ugasniti, oziroma na najpotrebnejšo mero zmanjšati s takega centralnega mesta.

Maskiranje s kemičnimi sredstvi se da izvesti na ta način, da se nad objekti, ki jih je treba zaščititi, ustvarijo zavese megle, dima in oblakov. Seveda ta sredstva ne smejo biti škodljiva za ljudsko zdravje.

Sredstva za napravljanje dima in megle so kemične zmesi, ki se z medsebojnim mešanjem ali s pristopom zraka ali pa z izgorevanjem

spreminjajo v dim ali gosto meglo. Večji ali manjši uspeh meglenja je odvisen tudi od temperature zraka in zračnih struj. — Zaželjene vodoravne zaščitne plasti se bodo dosegle samo pri mirnem vremenu; pri tem bo pa potrebno več časa, da se dim ali megla nad krajem zadostno razprostre, dočim bo ob vetrovnem vremenu učinek zameglitve časovno zelo omejen.

Naprave, ki služijo brizganju megle, se zovejo aparati za zameglitev. Snov, ki se pri tem navadno uporablja, je megljena kislina (zmes klorosulfone kisline in žveplenga trioksida) v zvezi z apnom. Brž ko pride kislina v stik z apnom, se spremeni v paro in tvori gosto meglo. Iz letala se brizga sredstvo za zameglitev z veliko močjo skozi odprtino v obratni smeri leta, tako da ostane megla brez lastne brzine koncentrirana v zraku.

Dimne doze so posode, napolnjene z zmesjo, ki pri izgorevanju daje gost dim. Večja dimna doza gori do 10 minut in pokrije z dimom površino približno 2000 kvadratnih metrov v višini 10 do 15 metrov.

Zameglitev večjih objektov in prostorov doseže zaželeni učinek samo tedaj, če se izvaja sistematično in po točno izdelanem načrtu.

d) **Stalna evakuacija** (izpraznitev). Od ukrepov splošnega značaja, diktiranih po samem dejstvu, da je uporaba letalstva spravila v nevarnost napada prebivalstvo v zaledju, je nedvomno najvažnejši in najtežji problem — priprava evakuacije.

Pod stalno evakuacijo umevamo izseljevanje prebivalstva iz ogroženih in gosto naseljenih krajev, posebno mest, na širšo površino prirodno varnejšega kraja, kjer morajo evakuiranci ostati ves čas vojnega stanja.

Z evakuacijo je treba računati že v mirnem času in jo je treba tako pripraviti, da se po izdelanem načrtu more izvršiti takoj ko nastopi vojna nevarnost. Predvsem je potrebno, da žene, otroci, bolniki in slabotni ljudje zapuste mesta. More se pa tudi računati s potrebno evakuacijo vseh ostalih oseb, ki niso dolžne ostati na svojih mestih zaradi svoje javne službe ali v svrhu sodelovanja pri pasivni obrambi. Oblasti odredjajo okrožja, vasi in kraje, kamor se imajo evakuiranci napotiti. Za večja mesta bo potrebno zgraditi nova naselja v neogroženih okrožjih bližnje in daljne okolice. Izseliti se bo moralo 50 do 70 odstotkov prebivalstva, kakršna je pač važnost dotičnega kraja v vojaškem, industrijskem, prometnem in resursnem pogledu. Če pomislimo, da pri tem ni treba samo skrbeti za nastanjevanje prebivalstva v barakah, šotorih, zavetiščih in drugih zgradbah, marveč tudi za oskrbljevanje evakuirancev s hrano, vodo, razsvetljavo in kurjavo, nam je jasno, da je obseg priprav za stalno evakuacijo velik in da zahteva obilnih denarnih sredstev.

V zvezi s temi problemi se nam zdi še važno vprašanje, kako varovati življenje in zdravje najmlajšega naraščaja naroda, dojenčev in malčkov. Praktično je nemogoče napraviti plinsko masko, ki bi občutljive otroške organe z gotovostjo obvarovala zastrupljenja, ne da bi se pri tem otroku onemogočilo dihanje. Nastane torej vprašanje, ali ne bo potrebno napraviti za vsakega otroka poseben, za strupe neprodoren zaboj s primerno napravo za obnavljanje čistega zraka.

Že iz teh razmišljanj je vidno, da bo zelo težko najti zadovoljivo praktično rešitev problema evakuacije v potrebnem obsegu, tudi če se pri tem ne oziramo na skoro nepremagljive težkoče ekonomske narave.

e) Ureditev dobro sestavljenega sistema za javljanje in obveščanje nevarnosti pred napadi iz zraka, ki se ima raztezati čez vse ozemlje države. Hitrost današnjih letal je toliko, da ni več mogoče pravočasno obveščanje s pomočjo krajevnega opazovanja in javljanja. Da bi se o pojavu in gibanju sovražnih letal mogli obveščati ogroženi kraji in da bi ti kraji mogli pravočasno izvršiti potrebne zaščitne ukrepe, je neizbežno, da se stavijo v obveščevalno službo vsa državna in privatna sredstva: brzojav, telefon in radio.

Vsi pod A. navedeni ukrepi previdnosti zahtevajo mnogo dela in velika materialna sredstva. Njihova izvedba traja desetletja. Narodi z večjim številom gosto naseljenih večjih krajev so danes v zelo kritičnem položaju kar tiče obrambe in zaščite pred napadi iz zraka.

Marija Brenčič:

Gasilska

Mirne doline objela je noč.

Bliski utrinjajo se nad vrhovi —
v svitu ognjenem vžžare nam domovi.
V vasi razlega se klic: »Na pomoč!«

Pogubonosen je plamen objel
kočo, kjer hranil je borno lastnino
kmetič, ki noč je in dan za družino
delal in trpel, skrbel in živel ...

V uri bridkosti pomaga mu vsak;
dobra izkažejo srca se zlata:
silen v ljubezni do svojega brata
vstane slovenski gasilec — junak!

Hujši človeštvu še ogenj preti:
iskre zavisti hinavsko grozijo,
da blagostanje nam upepelijo —
plamen sovraštva nam srečo kali.

Bratje gasilci, stopimo na plan!

Ognja pogubnih moči se ne bojmo;

hrabro bojujmo se, smelo zapojmo:

»Bog nam pomagaj — in sveti Florijan!«

(Iz »Naše moči«)

SUKNO!

GASILSKE ČETE!

ZA GASILSKE UNIFORME NABAVITE
NAJCENEJE PRI

FR. DOBOVIČNIK, CELJE

»GASILEC« izhaja vsakega 20. v mesecu in stane za člane letno 20 din, za čete in župe 25 din, za občine in druga oblastva ter zasebnike pa 30 din. Naročnina za inozemstvo 40 din. Posamezna številka stane 2.50 din. — List izdaja Gasilska zajednica za dravsko banovino v Ljubljani, za njo odgovarja Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Urednik Ljudevit Musek, šolski upravitelj v Ptuj. Za uredništvo odgovoren Franc Kramberger, mestni uradnik v Mariboru. — Tehnični, oziroma strokovni sestavki se objavijo šele potem, ko jih pregleda zajedničin gasilski inspektor. — Tisk Tiskarne sv. Cirila v Mariboru, predstavnik Albin Hrovatin.

GASILCI! Čepice, svečane in delovne uniforme, sukno, platno, pasove ter vse ostale gasilske potrebščine Vam nudi dobro in poceni **SENČAR METOD, ŠTRIGOVA PRI LJUTOMERU** (telefon št. 2), dravska banovina. Zahtevajte cenik in vzorce, na ogled Vam pošljem eventuelno gotove uniforme.

K. Rosenbauer & drug, Celje

Priporoča prvovrstne najmodernejše motorne
brizgalne urejene na avtomatično krožno, vodno
in zračno hlajenje. — Agregati s 5 do 26 KS
Avtomobilske brizgalne vseh vrst
Sesalke za črpanje vode iz kleti s posebnim motorjem
Sesalne in tlačne cevi vseh vrst
Zahtevajte ponudbe in predvajanje. - Cene zmerne

JAKOB KELC

krojač za dame in gospode, specialist za vsakovrstne
uniforme. Cene brezkonkurenčne. **Maribor, Slomškov trg 6.**

Ročna brizgalna

z vozom, navijakom za cevi in vozom za moštvo (17 oseb)
se ugodno proda. — Vse v dobrem stanju. — Poizve se:

Gasilska četa Zg. Pirniče, p. Medvode